

นายอำนาจ

เลขหมู่ 895.5/๒
๒ 1๒/ค

เลขทะเบียน 18๗5/

วัน,เดือน,ปี ๑ ม.ค. ๖๖

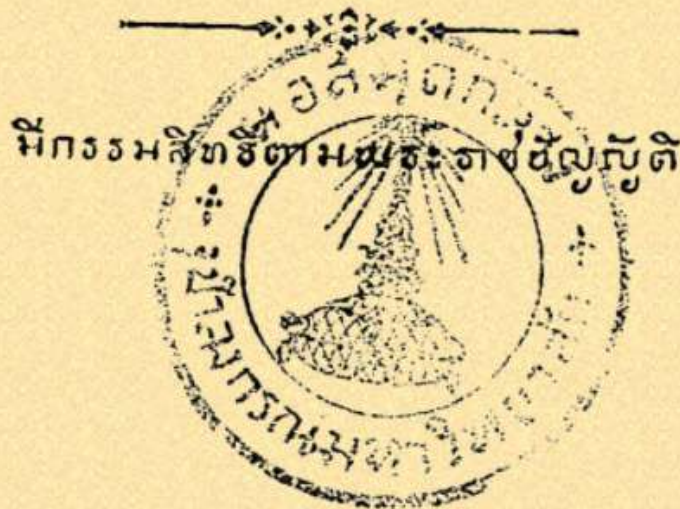
๘๕๖. ๗๑
๖. ๒ (๒)

“ช่วยจำตาย!”

ละครพูดองค์เดียว

โดย

ศรีอยุธยา

๘๕๖. ๗๑

ตัวละคร

วิคตอร์ที่ ๖, ราชาแห่งคอโรเนีย.

นายพันโท ฟรานซิส มาร์ชโย, นายทหารกรมทหารรักษาพระองค์.

คาร์ลอส คัสสิโย, สภานายกแห่ง “คณะกู้ชาติคอโรเนียน.”

โยเซฟ เซโนเบีย, เลขาธิการแห่ง “คณะกู้ชาติคอโรเนียน.”

เอมิล บะลีเลียน }
โยวัน โยเนสคอน } กรรมการแห่ง “คณะกู้ชาติคอโรเนียน.”

สัมมาร์โค }
ปรีโม } สมาชิกแห่ง “คณะกู้ชาติคอโรเนียน.”
วินเซนต์ }

นายร้อยเอก มิลิตัส, กองทัพยกคอโรเนียน.

นอกจากนี้ยังมีสมาชิกแห่ง “คณะกู้ชาติคอโรเนียน” และทหาร
หลายคน.

ฉาก: ห้องประชุมลับของ “คณะกู้ชาติคอโรเนียน”, ในกรุง
คิยารา, นครหลวงแห่งประเทศคอโรเนีย.

“ควยอำนาจ!”

ฉาก: เป็นห้องอย่างแข็งแรง, เห็นได้ว่าตั้งใจให้ใช้เป็นที่พักอาศัย. ผนังก่อด้วยอิฐแน่นหนา; ด้านหลังเวที, ทางเชื่อมขงวามน้ำต่างช่องเล็กอยู่สูงเกินหัวคน, ฉนั้นใครจะมองทางน้ำต่างนี้ต้องขึ้นเก้าอี้, และมีลูกกรงเหล็กอย่างแข็งแรงที่ช่องน้ำต่างกับมีบานเหล็กปิดได้อย่างแน่นหนา; ด้านหลัง, ทางเชื่อมขงวามมีประตูช่อง ๑ ซึ่งมีบานเดี่ยว, เป็นบานไม้อย่างหนาและมีเหล็กปิดคาดด้านใน, มีกลอนเหล็กอย่างแข็งแรง มีช่องเล็กสำหรับเปิดมองดูคนข้างนอกได้, ด้านซ้ายแห่งเวที, ขอนไปข้างน้ำเวทีมีประตูช่อง ๑ ซึ่งมีบานเดี่ยว, เป็นบานไม้อย่างหนา, มีลูกบิดและมีกลอนแข็งแรง, และประตูนี้ปิดอยู่เสมอ นอกจากเมื่อมีกล่าวในเนื้อเรื่องให้เปิด; ด้านขวาแห่งเวที, ขอนไปข้างหลังเวทีมีประตูกลช่อง ๑, ซึ่งเมื่อปิดอยู่ก็ดูเป็นผนังเกลี้ยง ๆ, แต่เมื่อต้องการจึงกดอิฐแผ่น ๑ ที่ข้าง ๆ ประตูแล้วและดันให้ผนังนั้นเปิดเป็นช่องพอคนเข้าออกได้.

ส่วนเครื่องแต่ง, มีโต๊ะไม้เกลี้ยง ๆ มีผ้าปู, ตั้งอยู่ทางด้านขวาแห่งเวทีขนไปข้างหน้า, คือเยื้องประตูลับหน้อยหนึ่ง; บนโต๊ะนี้มีเครื่องเขียนหนังสือ, กระจก, สมุดคำภีร์ไบเบิล, สมุดทะเบียนและสมุดรายงานการประชุม, กับเครื่องโทรศัพท์ ๑ เครื่อง; หลังโต๊ะมีเก้าอี้ไม้เกลี้ยง ๆ ตัว ๑, กับมีเก้าอี้ไม้เกลี้ยงตั้งข้างซ้ายโต๊ะอีกตัว ๑. นอกจากนั้นมียาว ๆ ตั้งรายตามเชิงผนังด้านหลังตั้งแต่มุมขวาไปถึงประตู, กับมีม้านั่งเดียวกันตั้งรายตามเชิงผนังด้านซ้ายตั้งแต่

มุด้านหลังไปถึงประตู, กับมีเก้าอี้ไม้เกลี้ยง ๆ ตั้งราย ๆ ไว้ตาม
สมควร.

(เมื่อเปิดม่าน มีโยเซฟ เซโนเบีย นั่งอยู่คนเดียวที่โต๊ะ,
อ่านรายงานการประชุม. สักครู่หนึ่งโทรศัพท์ทวิตกริ่งขึ้น, และเซโนเบีย
ยกที่ฟังขึ้นและพูด.)

เซโนเบีย. เลข!— ถูก.

(เซโนเบียลุกไปเปิดประตูหลัง. คาร์อล คัสสิโยออก, แล้ว
เซโนเบียปิดประตูใส่กลอนทันที.)

คัสสิโย. ยังไม่มีใครมาเลย. ฉันหมายความว่าฉันจะเข้าไปเสียอีก.

เซโนเบีย. นาฬิกาของแกเห็นจะเร็วไป. (ดูนาฬิกาข้อมือ.) อีกสาม
นาทีกะแปคนาฬิกา.

คัสสิโย. ถ้าฉันนั้นนาฬิกาของฉันเร็วไปหน่อยจริง. (เอาหมวกและ
ไม้เท้าไปวางบนโต๊ะ.) มีข่าวอะไรแปลกข้างหรือ ?

เซโนเบีย. มีรายงานว่ามีประชุมเสนาบดีพิเศษค้ำวันนี้.

คัสสิโย. ที่ในวังหรือ ?

เซโนเบีย. ที่ในวัง. แต่เสนาบดีสภาได้ประชุมกันตั้งแต่กลางวันครึ่ง
หนึ่งแล้วที่ขานอัครมหาเสนาบดี. เขาวัวเริ่มตั้งแต่เที่ยง,
เพื่อจะเลิกเมื่อบ่าย ๕ นาฬิกา. ๖ นาฬิกาจะไปประชุมในวัง.

คัสสิโย. อ้อ! (เค็รไปเค็รมาครุ่ ๑ แล้วจึงหยุดและพูด.) เซโนเบีย,
ก่อนที่^๕คนอื่น ๆ มากัน ฉันอยากจะพูดคุยกับแกอย่างจริงจังสัก
หน่อยได้ไหม ?

เซโนเบีย. หวังใจว่าไม่ใช่เรื่องเก่านะ ?

คัสสิโย. เสียใจ, แต่ฉันรู้สึกจำเป็นต่อ^๕คุณเรื่องเก่าอีก.

เซโนเบีย. จะเป็นประโยชน์อะไร ? แกก็รู้^๕อยู่แล้วว่าความเห็นของฉัน
มีอยู่อย่างไร.

คัสสิโย. เพราะฉันยังมีความหวังอยู่^๕ว่าแกอาจจะยอมคล้อยตามฉันบ้าง
ฉันจึงได้ขอ^๕พูดคุยกับ^๕ที่หนึ่ง. ^๕คินนเราจะต้องตกลงกันโดยแน
นอนเป็นครั้งสุดท้าย ว่าเราจะควรทำอย่างไรต่อไป, ^๕ฉัน
ควรให้^๕รับรองกันมากที่สุดที่จะเป็นไปได้. ^๕ฉันขอถาม
โดยจริงใจ — จำเป็นจริง ๆ หรือที่จะต้องล้ม^๕พระราชา ?

เซโนเบีย. ฉันเห็นจำเป็น !

คัสสิโย. วิกตอร์ได้ทำอะไรให้เราเดือดร้อนโดยตรงบ้างหรือ ?

เซโนเบีย. แกถามเช่นนี้ฉันเรียกว่าถามข้าง ๆ คู ๆ.

คัสสิโย. ข้าง ๆ คู ๆ อย่างไร ? พวกเขาถือ^๕ตนว่าเป็นคนรักยุติธรรม
ไม่ใช่หรือ ?

เซโนเบีย. ก็แล้วอย่างไรล่ะ ?

คัสสิโย. การลงโทษผู้ที่ไม่^๕มีผิดเป็นยุติธรรมหรือ ?

เซโนเบีย. นี่แก่วิกตอร์ไม่มีผลิตภัณฑ์หรือ ? การทำให้มนุษย์ไ้รับ
ความเค็กร้อน, ต้องศึกษาคึกคึกตรง, ต้องถูกพร้าชีวิต,
ไม่ฝึกหรือ ?

คัสสิโย. วิกตอร์เป็นผู้เอาคนใส่คุกหรือสั่งให้ประหารชีวิตสำหรับความ
ขืนเถิงเมื่อไร ? ผู้ที่ทำผิดก็ถูกส่งขึ้นศาล, ศาลตัดสินแล้ว
ผู้ผิดจึงจะศึกษาคึกคึกหรือถูกประหารชีวิตไม่ใช่หรือ ?

เซโนเบีย. ก็วิกตอร์เป็นผู้เซ็นสั่งประหารชีวิตหรือเปล่านั้น ?

คัสสิโย. เซ็น, เพราะเป็นหน้าที่อย่างหนึ่งของพระราชอา. ถึงจะเปลี่ยน
ลักษณะปกครองเป็นวิธีขลิคตามที่แกต้องการ, ใครเป็น
ประธานาธิบดีก็คงต้องเซ็นสั่งประหารชีวิตนักโทษเหมือนกัน.

เซโนเบีย. ไม่เหมือนกัน, เพราะประธานาธิบดีเป็นผู้ที่เราเลือกตั้งขึ้น,
เท่ากับเรามอบฉันทะให้เป็นผู้ถืออำนาจของเรา, ฉะนั้นเมื่อ
เซ็นสั่งประหารชีวิตผู้ใดก็เท่ากับเราเองเป็นผู้สั่ง.

คัสสิโย. แกพูดมันไปแต่ในทางลัทธิรำไป. พวกมันตามที่เป็นจริง ๆ
หน่อยเถอะ. ต่างว่าแกไม่เห็นควรให้นักโทษคนใดคนหนึ่ง
ตาย, แกจะไปห้ามประธานาธิบดีไม่ให้เซ็นสั่งประหารชีวิต
ได้ไหม ?

เซโนเบีย. ก็— ก็— ฉันทงไม่นึกทำเช่นนั้น.

คัสสิโย. เอาเถอะ, ต่างว่าแกจะนึกทำเช่นนั้นละ, จะได้ไหม ?

เซโนเบีย. ก็— ก็— เห็นจะไม่ได้.

คัสสิโย. ก็นั่นนะสิ. แยกไปห้ามผู้ปกครองมิให้เซ็นสั่งประหารชีวิตนักโทษไม่ได้, เพราะผู้ปกครองเขาทำการอยู่ในวงแห่งอำนาจที่เขา^{มี}โดยน^{่า}ที่, ไม่ใช่ทำโดยอำนาจของเขา. ฝ่ายผู้ปกครองแผ่นดิน, จะเรียกว่าราชาหรือประธานาธิบดีก็ตาม, เมื่อทำการตาม^น่าที่, มิได้ทำนอกเหนือไปแล้ว, จะคิดว่าเขาทำผิดไม่ถูกเลย.

เซโนเบีย. ฉันท้องก็ไม่นึกจะติใครที่ทำการตาม^น่าที่, แต่ผู้^{ที่}ทบกพร่องใน^น่าที่ฉันต้องติ, ไม่ว่าจะบุคคลที่อยู่ในตำแหน่งสูงลอยละลือปานใด.

คัสสิโย. แกติโทษวิคตอร์ว่าเป็นผู้บกพร่องใน^น่าที่ฉันนั้นหรือ ?

เซโนเบีย. ฉันกล่าวโทษวิคตอร์ว่าแสกงคนเป็นหัวหน้าของพลเมือง, แต่มิได้ประพฤติกจริงเช่นนั้น, เพราะได้กระทำความเดือดร้อนให้แก่ชาวคอโรเนียเป็นอเนกประการ, มิได้ประสาทความสุขให้เพียงพอกับความคับแค้นที่^{ได้}กระทำให้แก่พวกเรา, ฉันท้องจึงไม่สมควรอยู่ในตำแหน่งต่อไป.

คัสสิโย. ทว่าวิคตอร์กระทำความเดือดร้อนให้แก่พลเมืองนั้น, คืออย่างไรบ้าง ?

หอสมุดกลาง
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เซโนเบีย.

ข้อสำคัญคือมิได้เห็นใจพวกกรรมกรเลย, เช่นเมื่อพวกกรรมกรหยุดงานเพราะพวกเจ้าของโรงสีไม่ยอมขึ้นเงินสินจ้างให้, รัฐบาลแสดงตนเข้าข้างพวกเจ้าของโรงสี, ส่งกำลังตำรวจไปปราบพวกกรรมกรไม่พอแล้ว ยังมีหน้าฆ่าสังหารไปช่วยปราบอีก, ยิงและฟันพวกกรรมกรล้มตายและต้องขาดเจ็บไปเป็นกอง, และจับพวกหัวหน้ากรรมกรไปฟ้องในศาลและศาลลงโทษแล้วเป็นหลายคน. จริงหรือไม่จริง ?

คัสสิโย.

จริงอยู่ข้าง. แต่แกยังพูดแต่ฝ่ายเดียว. ฉันต้องขอให้แกคิดถึงอีกฝ่ายหนึ่งข้าง. พวกกรรมกรจะขอขึ้นเงินสินจ้างเป็นวันละสิบสองเหรียญ, ฝ่ายเจ้าของโรงสีว่า ถ้าขึ้นถึงเท่านั้นจะทำการไม่มีกำไร, ฉะนั้นจะต้องยึดโรงสี. ในพวกหัวหน้ากรรมกรโดยมากก็แลเห็นความจริงในข้อนี้, และเมื่อฉันแนะนำขึ้นว่าควรให้ชวนพวกเจ้าของโรงสีกับพวกหัวหน้ากรรมกรประชุมกันปรึกษาว่าจะควรขึ้นเงินสินจ้างได้เท่าใดจึงจะพอมีกำไรสำหรับได้ใช้ในการงานสวดต่อไป, พวกหัวหน้ากรรมกรโดยมากก็เห็นด้วยกับฉัน. แต่มีคนที่หัวคอกบางคนไม่ยอมเห็นด้วย, จึงไปเที่ยวขยุยงพวกกรรมกรและบันทิวต่าง ๆ ใช้โวหารแยบยลชวนให้เพ้อล่อใจคนโง่, เลยประกาศหยุดงานโดยมิได้ปรึกษาพวกหัวหน้า. ใช้แต่เท่านั้น, มีหน้าฆ่าได้กระทำผิดกฎหมายด้วยประการต่าง ๆ, คือ

กรรมกรคนใดที่ไม่หยุดงาน พวกที่หยุดก็ทำร้ายร่างกาย
 เอา, และตำรวจกล่าวห้ามปรามโดยก็ทำร้ายร่างกาย
 ตำรวจ; พวกหัวหน้าที่ยังมีสติอยู่ไปพุดจาห้ามปรามก็กลับ
 เล่นงานเอาเจ็บไปหลายคน; ฉันทเองก็ถูกตีหัวโน. ในที่สุด
 เกิดมีการแย่งชิงของตามร้านขายอาหาร และทำลายทรัพย์สิน
 สมบัติ, เป็นการจลาจลลุกลามใหญ่, รัฐบาลจึงต้องใช้
 กำลังปราบปรามเพื่อรักษาความสงบในบ้านเมือง.

เซโนเบีย.

ถ้าเจ้าของโรงสียอมตามคำขอของพวกเราเสียตั้งแต่แรก
 แล้วก็จะไม่ได้มีเหตุการณ์ร้ายแรงทั้งหลายทั้งปวงนั้นเลย.
 คนเราเมื่อมันจวนออกเข้านักต้องหัวเสียบ้างนะเพื่อน.

คัสสิโย.

จริง. แต่ถ้าอย่าหัวเสียเสียแต่คันมือแล้วก็จะไม่ต้องจวนออก.
 ถ้าหากว่าเจ้าของโรงสียอมตามคำร้องขอของพวกเรา, แล้ว
 ต่อมาไม่ช้าไม่มีทุนพอที่จะประกอบกิจการต่อไป, จะต้อง
ปิดโรงสี, ผลร้ายจะตกอยู่ที่ใคร? อยู่ที่พวกกรรมกรนั้น
 เอง, เพราะจะไม่มีการทำและไม่มีทางที่จะได้สินจ้างอีก.

เซโนเบีย.

รัฐบาลก็ต้องหางานให้เราทำ, หรือมิฉะนั้นก็ต้องให้เงิน
 เลี้ยงเราจนกว่าจะหางานทำได้.

คัสสิโย.

แล้วเงินที่จะใช้เลี้ยงเราจะได้อะไรมาจากไหน?

เซโนเบีย.

เก็บภาษีพิเศษจากคนมีเงิน.

คัสสิโย. อ้อ ! แล้วถ้ารักเงินเขาจากคนมีเงินเสียหมดแล้ว, ใครจะมีทุนสำหรับลงในการพาณิชย์อีกล่ะ ?

เซโนเบีย. ให้กรรมกรเป็นเจ้าของโรงงานเอง, ได้กำไรเท่าไรแข่งกัน.

คัสสิโย. ได้เคยทดลองแล้วที่อิตาลีนะเพื่อน, และปรากฏว่าไม่ได้ผลสมปรารถนาเลย, เพราะชาวผู้ชำนาญในกิจการต่าง ๆ และชาวผู้สามารถอำนวยความสะดวก.

เซโนเบีย. แกพูดดูราวกับเป็นทนายแก่ต่างพวกเศรษฐกิจที่ขี้ขลาดนะเพื่อน.

คัสสิโย. ไม่ใช่เช่นนั้น. เช่นแต่ฉันเตือนให้แก่นักให้รอยคอบเท่านั้น. ถ้าฉันเห็นด้วยกับฝ่ายเศรษฐกิจทุกประการฉันจะไม่คงอยู่ในคณะของเราเป็นแน่. ฉันเห็นว่าเศรษฐกิจอยู่หลายคนที่ควรจะผ่อนผันให้กรรมกรได้รับความสะดวกยิ่งขึ้นอีกได้, แต่มิได้ทำเช่นนั้นเพราะเห็นแก่ตัวและโลกเกินไป, ฉันจึงยังคงอยู่ในคณะของเรา.

เซโนเบีย. ฉันเห็นว่ารัฐบาลควรจะคิดอ่านบังคับบีบบังคับให้พวกเศรษฐกิจให้ความสะดวกแก่กรรมกรยิ่งขึ้นอีก.

คัสสิโย. โดยวิธีใด ?

เซโนเบีย. โดยออกกฎหมายกำหนดอัตราสินจ้าง, กำหนดว่าวันหนึ่ง ๆ ควรให้กรรมกรทำงานกี่ชั่วโมง, กำหนดว่าถ้าใครทำงานนอกเวลา คือทำการเกินกว่าเท่านั้น ๆ ชั่วโมงต้องได้รับ

สินจ้างพิเศษเป็นอัตราเท่านั้น ๆ, กำหนดว่าให้กรรมกร
ได้ทำงานในสถานที่อันสะอาดและปราศจากภัย.

คัสสิโย. ก็กฎหมายอย่างนั้นมีอยู่แล้วไม่ใช่หรือ ?

เซโนเปีย. จริง, แต่ยังไม่เหมาะแก่สภาพในสมัยนี้. กฎหมายตามที่
มีอยู่แล้วเท่ากับเป็นกำหนดให้กรรมกรเป็นทาสของเศรษฐี.
หรือไม่จริงเช่นนั้น ?

คัสสิโย. ยังมีข้อบกพร่องอยู่ข้างจริง; แต่ถ้าเราทำการไปโดยใจ
เย็น ๆ และด้วยความพยายามเพียงพอก็คงจะได้เห็นความ
เปลี่ยนแปลงเช่นที่ประสงค์.

เซโนเปีย. เราได้เคยขึ้นเรื่องราวถึงเสนาบดีพาณิชย์แล้ว, ถึงอัคร
มหาเสนาบดีก็แล้ว, และในที่สุดถวายฎีกาตรงต่อพระเจ้า
แผ่นดินก็แล้ว, มีผลอย่างไรบ้าง ? ได้รับความยินยอม
จะคำนึงคุณต่อไป.

คัสสิโย. ฉันยอมรับว่าเสนาบดีคณะที่ถืออำนาจอยู่เวลานี้จะพูดด้วย
ยากเต็มที.

เซโนเปีย. ก็พระเจ้าแผ่นดินล่ะ ?

คัสสิโย. ก็ต้องปรึกษาคณะเสนาบดีก่อนที่จะทำอะไรได้, เพราะตาม
นิติธรรมของเรา คณะเสนาบดีเป็นผู้รับผิดชอบต่อรัฐสภา.

เซโนเบีย. และรัฐสภาในเวลานี้ก็เต็มไปด้วยพวกเศรษฐีและพวกลูก
สมุนของเศรษฐี! เศรษฐีจัดการเอาเงินหว่านล่อให้พลเมือง
ที่โง่ ๆ เลือกแต่ลูกสมุนของเศรษฐีเป็นสมาชิกผู้แทน
ราษฎรในรัฐสภาจนเต็มไปด้วยทั้งสภานั้น. คนอื่น ๆ ถึงมีปาก
ก็เหมือนไม่มี, เพราะเมื่อตกลงคะแนนกันในรัฐสภาที่ไร
ก็ต้องแพ้พวกคณะเศรษฐีที่นั่น. ตกลงชาวเราในเวลานี้
เท่ากับเป็นทาสของพวกเศรษฐี, ซึ่งโดยมากเป็นชาติยิว
ด้วยซ้ำ.

คัสสิโย. แยกพูดทุกประการ. เมื่อแก่รู้อยู่ความจริงเป็นเช่นนั้น
แล้ว, แกยังจะยืนยันอยู่หรือว่าควรต้องให้พระเจ้าแผ่นดิน
ออกจากตำแหน่ง.

เซโนเบีย. ฉันยังยืนยันอยู่.

คัสสิโย. เอาเถอะ, ต่างว่าเราเอาพระเจ้าแผ่นดินออกไปได้ละ, แกเชื่อ
หรือว่าแก้ความเดือดร้อนของเราหมด ?

เซโนเบีย. ฉันนึกว่าเช่นนั้น.

คัสสิโย. นึกใหม่อีกทีเถอะเพื่อน. ถ้าเราเอาพระเจ้าแผ่นดินออกแล้ว
และตั้งรัฐบาลขึ้นแทน, จะต้องมีการอะไรก่อนอื่น ?

เซโนเบีย. ต้องจัดการเลือกสมาชิกรัฐสภาใหม่.

คัสสิโย.

แล้วก็มีอะไรขอร้องกันหรือที่จะไม่ให้พวกเศรษฐีจัดการเอาพวก
ของเขาเข้ามาก ๆ อีก ? และถ้าพวกเขาได้เป็นสมาชิก
เป็นจำนวนมากกว่าคณะอื่นแล้ว, อานาจจะไม่ไปตกอยู่
ในมือของเขาอีกหรือ ? และถ้าเช่นนั้นการเปลี่ยนแปลงมีเปลี่ยน
แต่ตัวพระราชาเป็นตัวแทนประธาธิบดีไปเท่านั้นหรือ ? มัน
จะพอหรือเพื่อน ? เมืองจีนได้เปลี่ยนเป็นรัชบัลลิกหลาย
แล้ว, เรียบร้อยขึ้นกว่าเก่าหรือ ? ถ้าไม่เปลี่ยนตัวผู้ถือ
อำนาจแท้จริงละก็ การเปลี่ยนแปลงเพียงหัวหน้าของชาติจะเป็น
ประโยชน์อะไร ?

เซโนเบีย.

เมื่อพวกเราทำการเอาพระเจ้าแผ่นดินออกได้แล้ว เราก็ต้อง
ถืออำนาจไว้ในมือเราก่อน, จนกว่าเราจะได้แก้ไขกฎหมาย
ตามความต้องการของเราแล้ว, จึงค่อยดำเนินการไปตาม
ทางรัฐสภาต่อไป.

คัสสิโย.

ฮือ ! คุณมันลงรอยเล่นกับทรูคัสกันนัก, ฉันไม่สู้ชอบใจออก
เพื่อน. น่ากลัวจะทำให้เราเสียชื่ออย่างพวกบอลเซวิกข้าง.

เซโนเบีย.

ที่มุสโสลินีกับพวกเขาคำทำไมทำไม่ได้ที่อิตาลี ? เอ็ดเต้ลลา
กับคณะทหารทำไมทำไม่ได้ที่สเปน ?

คัสสิโย.

เพราะทั้งสองประเทศนั้นมีพระเจ้าแผ่นดิน, และทั้งมุสโสลินี
ทั้งเอ็ดเต้ลลาไม่ได้กำจัดพระเจ้าแผ่นดิน, เป็นแต่กำจัด
พวกนักการเมืองที่ผลัดเปลี่ยนกันเข้าถืออำนาจและใช้อำนาจ

เพื่อหาผลประโยชน์เข้ากระเป๋าของตนเอง. ทรงขอให้กั
หน้อยนะ, เซโนเบีย. มันเป็นข้อควรคำนึงอยู่.

เซโนเบีย. (อ้าวอยู่ครู่ ๑ แล้วจึงพูด) ซอบกล ! ซอบกล !

คัสสิโย. ฉันยินดีที่แคะเห็นด้วยกับฉัน. “พระราช าเป็น สง่า ของ แวน แคว้น.” นี่เป็นความจริงที่เราจะหลีกเลี่ยงเสียไม่ได้นะ, เซโนเบีย. พระราชาเป็นสิ่งที่คนเคารพนับถือมาเสียหลายชั่วคนแล้ว, ฉะนั้นจะทำลายความรู้สึกฝังใจเช่นนั้นจะไม่ง่ายดอกนะ. ในเวลามีเหตุการณ์สำคัญมาสู่ชาติบ้านเมือง, เช่นมีศึกสงคราม เป็นต้น, ทหารชาติใดมีพระราชาเป็นจอมทัพมีขวัญดีกว่าทหารที่ไม่มี. พระราชาเปรียบเหมือนธงชัยของชาติ, เราไม่ควรล้มธงชัยนั้นเสียง่าย ๆ นะเพื่อน.

เซโนเบีย. เอาเถอะ, คัสสิโย, ฉันจะรับปากอย่างนี้. เมื่อถึงเวลาประชุมฉันจะไม่พูดสนับสนุนทางฝ่ายให้เอาพระเจ้าแผ่นดินออก, แต่ข้างฝ่ายที่จะให้คงอยู่ฉันก็จะไม่พูดสนับสนุนเหมือนกัน. ฉันจะตั้งตัวเป็นกลาง.

คัสสิโย. (จับมือกับเซโนเบีย.) ขอบใจ, เซโนเบีย. ฉันได้นึก
แน่ใจอยู่แล้วว่าแกเป็นคนที่มีสติปัญญาและตั้งใจจริง ๆ,
ฉันจึงใ้ใจสำคัญแก่คุณเห็นของฉันทันจริงใจให้แกทราษ.

(โทรศัพท์กริ่งขึ้น.)

เซโนเบีย. เห็นจะเริ่มมากันละ. (ไปพูดโทรศัพท์.) เลข! — ถูก.

(เซโนเบียไปเปิดประตู. บะลีเลียนออก, และ
เซโนเบียปิดประตูลั่นกลอน.)

บะลีเลียน. (พูดกับคัสสิโย.) นายพันโท มาร์ซีโย สั่งให้มายอกว่า
คินนจะพาเพื่อนมาด้วยคนหนึ่ง.

คัสสิโย. ทหารหรือพลเรือน ?

บะลีเลียน. ทหาร. ซอนายพันโท คาสเซเรจิส. มาร์ซีโยว่าเป็นนักเรียน
นายร้อยรุ่นเดียวกับเขา, ออกแล้วเป็นนายทหารในกรม
เดียวกับเขา, และเป็นมิตรของเขาที่เขาช่วยประกันแทนได้.

เซโนเบีย. คัสสิโย, ฉันไม่ใคร่ชอบเลยในการที่คยทหารเข้ามาในที่
ประชุมของเรา.

คัสสิโย. แกกรู้อยู่แล้ว ว่าถ้าเราไม่เกลี้ยกล่อมทหารไว้เป็นพวกเรา
ข้างละก็ อย่างไร ๆ เรายังหวังผลสำเร็จในความคิดของเรา
ไม่ได้.

เซโนเบีย. ก็จริงอยู่. แต่ทหารกันนักบวชเป็นคนสองจำพวกที่มักเป็นผู้
นับถือพระเจ้าแผ่นดิน, ฉะนั้น —

คัสสิโย. เซโนเบีย ! อย่าลืมน้ำขี้ที่แกรับปากไว้.

เซโนเบีย. ไม่ลืม. แต่นี่ยังไม่เปิดประชุม, ฉะนั้นจึงนึกว่ายังพูดได้.

บะลีเลียน. เซโนเบียยังทางร่วมอยู่ตามเดิมหรือ, คัสสิโย ?

คัสสิโย. เมื่อกันยังทางอยู่บริบูรณ์, แต่เดี๋ยวนี้ค่อยๆ หดลงหน่อยแล้ว.

รียปากไว้ว่าเมื่อถึงเวลาประชุมจะไม่แสดงความคิดเห็นเลย.

บะสิลียอน. ก็แล้ว; เพราะเซโนเบียเป็นนักพูดเก่งที่หนึ่งในพวกเรา.

เซโนเบีย. (พอใจ.) แยกฉันเหลือเกิน! แท้จริงคัสสิโยก็กลัวฉันมาก.

แม้แต่คนหัวค้ออย่างฉันยังเถียงไม่ใคร่ขึ้น. (หัวเราะ.)

(โทรศัพท์กริ่งขึ้น.)

เซโนเบีย. (พูดโทรศัพท์) เลข! — ถูก. — เปิดประตูที่, บะสิลียอน.

(บะสิลียอนไปเปิดประตู. โยเน็สคอนออก. บะสิ

ลียอนปิดประตูแล้ว.)

คัสสิโย. อย่างไร, โยเน็สคอน?

โยเน็สคอน. คอริโยโลสั่งให้มายอกว่าเสียใจ, มาไม่ได้, เพราะการประชุมสภากรรมกรยังไม่แล้ว.

คัสสิโย. เอ๊ะ! ทำไมช้านัก. ดึกชักระไรหรือ?

โยเน็สคอน. เลวี่, หัวหน้ากรรมการสมาคมช่างเหล็ก, อาละวาดอยู่. คอริโยโลและกรรมการของสภาพูดอะไรขึ้น เลวี่กับพวกของเขาคัดค้านทุกข้อ, ชักความยาวสาวความยืดร่ำไป.

คัสสิโย. น่าเสียคายนที่คอริโยโลมาไม่ได้. อย่างไร, เซโนเบีย?

เซโนเบีย. อ้ายยิวสกะปรก! ทำไมมันจึงได้เป็นหัวหน้ากรรมการสมาคมช่างเหล็กได้ก็ไม่รู้.

คัสตีโย. โยเน็สคอน, แก่มีความเห็นอย่างไร?

โยเน็สคอน. ฉันสงสัยมานานแล้วว่าเลวีจะเป็นพวกบอลเชวิก, และคงได้กำลังจากพวกบอลเชวิกหนุนหลังอยู่. แม้ในระหว่างเวลาที่พวกช่างเหล็กหยุดงานและอคไซอยู่โดยมาก เลวิกกับพวกพี่น้องของมันบางคนก็ดูอ้วนพีสบาย, ไม่เห็นเดือดร้อนอะไร. อ้ายคนพรรณนี้สึระซึกโยให้เรือของเราเสีย.

บะลีเลียน. ถูกของแก. ลงไปลงมาอ้ายเลวิกกับคนเช่นมันนั้นเองจะทำให้เราต้องเป็นซซ้าซาคีอื่น.

โยเน็สคอน. คอริโยโลวิตกอยู่มาก. เพราะเลวีมันเป็นคนช่างพูดล่อใจคนโง่ ๆ คึนั๊ก, และถ้ามันล่อด้วยวาจาไม่ได้มันก็ล่อด้วยเงิน, และคอยกระพือความโลภของพวกกรรมกรเหมือนพิคไฟอยู่เสมอ.

เซโนเบีย. อ้ายพวกยิวฉิบหาย! มันจะรวบเอาไว้ในมือเสียทั้งพวกเศรมผู้ทั้งพวกกรรมกรเทียวหรือ?

คัสตีโย. ถ้าใครจะฉิบหายก็เห็นจะไม่ใช่อยิวละเพื่อน. พวกมันฉลาดเกินที่จะยอมเสียสละอะไรยิ่งไปกว่าลมปาก.

บะลีเลียน. จริง, มันคอยแต่ยุทางโน้นแหย่ทางนี้; พวกเราชาวคอโรเนียนักเหมือนควาย, คอยแต่ก้มหัวให้ยิวเสียมเขา แล้วก็ชนกันเองแข็ง ๆ จนเจ็บตายไปด้วยกันทั้งสองฝ่าย. เมื่อ

พวกเราควายบ้าชนกันเองนอนลงไปแล้ว, พ่อเจ้าประคุณยิวก็ออกมาจัดการรถกหนั่งแล้วเน้อ, ขายเราทั้งเขาทั้งหนั่งทั้งเน้อ, กวาคเอาเงินลงถุงของมันที่เต็มจนจวนจะปริแล้ว. และเท่านั้นยังไม่พอ, เซโนเบียยังจะอยากฆ่าคนเลี้ยงควายเลี้ยงอีก, เพื่ออ้ายพวกยิวจะได้ตัดอันควายออกจากคอกง่าย ๆ!

เซโนเบีย. (โกรธ, พุดเสียงต่ำ.) บะสลียอน, แกนี่เป็นบ้าที่สุด! คนหนุ่ม ๆ อย่างแกหรือมายังอาจตีเคียนคนอย่างฉัน —?

คัสลियो. (พุดสอคขึ้น.) หยุด! มาเถียงกันเองเช่นนี้ไม่สมควรเลย. บะสลียอน, อย่างกล่าวโทษเซโนเบียเกินไปนักเลย, เพราะเขาได้รียปากกับฉันแล้วว่าเขาจะไม่พุดสนับสนุนความเห็นทางตั้งรียขลิกเลย. เขาจะวางตัวเป็นกลาง, และรียรองปฏิบัติตามความเห็นส่วนมากของที่ประชุมคั้นนี้. ถูกไหม, เซโนเบีย.

เซโนเบีย. ถูก, และฉันยังไม่เคยคั้นวาทที่ลั่นไปแล้วเลย.

บะสลียอน. ถ้าเช่นนั้นฉันขอโทษเถอะ, เซโนเบีย. (ยื่นมือไปให้เซโนเบีย.)

เซโนเบีย. (จับมือกับบะสลียอน.) ขออย่าพุดเรองนั้นอีกเลย. ลืมเสียเถอะ. (ไปนั่งที่โต๊ะ.)

(โทรศัพท์กริ่งขึ้น.)

คัสสิโย. ใต้เวลาแล้ว. หมู่ใหญ่เห็นจะมาละกรรมัง. (ไปนั่งหลังโต๊ะ.)
เซโนเบีย. (พูดโทรศัพท์.) เลข!—ถูก—ถูก—ถูก. (พูดกับบะ
ซิลียอน.) เปิดประตู.

(บะซิลียอนเปิดประตู. สมาชิกแห่ง “คณะกู้ชาติ
คอโรเนียน” ออกสามคน, แล้วบะซิลียอนปิดประตู
ล็อกลอน. ต่อแต่นี้ไปบะซิลียอนคอยอยู่ที่ข้างประตู
ตลอดเวลา. ฝ่ายผู้ที่มาใหม่ไปจับมือกับคัสสิโย, และ
คัสสิโยปฏิสันถารพอสมควร, แล้วต่างก็ไปนั่งตามพอ
ใจและสนทนากัน. ต่อนี้โทรศัพท์ทกริ่งขึ้นอีกสัก ๔ - ๕
ครั้ง, และเซโนเบียสอบถามเลขและตอบว่าถูก, แล้ว
บะซิลียอนเปิดประตูรับสมาชิก, ซึ่งออกทีละสองคน
บ้าง, สามคนบ้าง; สมาชิกที่มาใหม่ทุก ๆ คนไป
จับมือกับคัสสิโย, แล้วไปหาที่นั่งตามแต่เหมาะและ
คุยกันต่อไป. สมาชิกออกจนมีจำนวนประมาณ ๓๐
คน, นอกจากผู้ที่ออกนามมาก่อนนั้นแล้ว, จึงรอกัน
อยู่อีกครู่ ๑.)

เซโนเบีย. (พูดกับคัสสิโย.) เกือบเก้านาฬิกาแล้ว. ลงมือประชุม
 หรือยัง?

คัสสิโย. รอดอีกหน่อย. ประเดี๋ยวนายพันโท มาร์ซีโย ก็คงมา.
 ขะสิลียอน, นายพันโท มาร์ซีโย ออกหรือเปล่านั้นจะมา
 เมื่อไร ?

ชะสิลียอน. เขาบอกว่าหวังใจว่าจะมาถึงที่นี่ไคราวเก้านาฬิกา. เขาเป็น
 เวนประจำที่ในวังเมื่อวานนี้, และเขาจะออกเวรต่อเจ็ด
 นาฬิกา, แล้วจะรีบไปกินอาหารที่บ้านเสียก่อนแล้วจึงจะมา.
 เขาจะต้องไปรับเพื่อนของเขาด้วย, ฉะนั้นอาจจะทำให้เขามา
 ล่าช้าไปหน่อย.

(โทรศัพท์กริ่งขึ้น.)

เซโนเบีย. (พูดโทรศัพท์.) เลข!—ถูก.—อ้อ, ทรายแล้ว. รอประเดี๋ยวก่อน.
 (หันไปพูดกับคัสสิโย.) นายพันโท มาร์ซีโย
 กับเพื่อนของเขามาแล้ว.

คัสสิโย. (เคาะโต๊ะ.) ฟังหน่อย, สหายทั้งหลาย! (คนอื่น ๆ
หยุดพูดกันหมดแล้ว, คัสสิโยจึงพูดต่อไป.) บัดนี้นาย
 พันโท มาร์ซีโย ผู้เป็นสหายของเราเขาพาเพื่อนมาคนหนึ่ง,
 เป็นนายทหาร, ซึ่งมาร์ซีโยรับรองว่าเป็นคนดีและควรไว้วางใจได้.
 ฉะนั้นข้าพเจ้าขอถามว่าจะมีสหายคนใดรังเกียจบ้างหรือไม่ในการที่มาร์ซีโยจะพาเพื่อนของเขาเข้ามาสู่ที่
 ประชุมของเราบัดนี้.

(พวกสมาชิกต่างคนต่างปรึกษากันเบาๆ ครู่ ๑, แล้ว

สมาชิกคน ๑ จึงยืนขึ้น.)

คัสลีโย. ว่าอะไร, สัมมาร์โค?

สัมมาร์โค. ข้าพเจ้าขอถามว่า การที่คยททหารเข้ามาในที่ประชุมของ
เราไม่เป็นการล่อแหลมอย่างหรือ?

คัสลีโย. ข้าพเจ้าขอชี้แจงแก่สหายสัมมาร์โค ว่ากิจการของเราที่
คิดจะทำจำเป็นต้องอาศัยกำลังทหาร จึงจะหวังผล
สำเร็จได้. ถ้าแม้ว่าเราจะคิดทำการโดยไม่อาศัยทหาร,
ฝ่ายรัฐบาลคงใช้กำลังทหารปราบพวกเราย่อยยับไปเท่านั้น.
ถึงทหารจะไม่ยอมลงมือทำการร่วมมือกับเราก็ตาม แต่
อย่างน้อยถ้าให้ทหารหนึ่งเสียอย่าปราบเราเท่านั้น ก็พอจะมีที่
หวังได้ว่าเราจะไปเห็นผลสำเร็จ.

สัมมาร์โค. ท่านสถานายกชี้แจงมาครั้งนี้ ข้าพเจ้าเป็นที่พอใจและ
เห็นชอบด้วย. (นั่งลง.)

(คนอื่น ๆ แสคองด้วยวาจาบ้าง, กิริยาบ้าง, ว่า
เห็นชอบด้วยเหมือนกัน.)

คัสลีโย. ถ้าเช่นนั้นข้าพเจ้าจะไปได้ให้เขาเข้ามา. แต่เราต้องตั้งอยู่ใน
ความไม่ประมาทตามเคย. ขอเชิญสหายทั้งหลายเข้าไป
ในห้องหนังสือเล็กก่อน, แล้วข้าพเจ้าจะไปได้ให้ผู้มาใหม่

กระทำสัจย์สาขาลตามระเบียบของเรา. เมื่อเสร็จพิธีแล้ว
สหายทั้งหลายจึงค่อยมายังห้องประชุมนี้ใหม่.

(โยเน็สคอนไปเปิดประตูซ้าย. พวกสมาชิก, นอก
จากที่เป็นกรรมการ, เข้าโรงไปทางประตูนี้จนหมดแล้ว.
โยเน็สคอนปิดประตูลั่นกลอน, และยืนกอดอกอยู่ที่หน้า
ประตูนั้น. บะสิลียอนคงอยู่ที่ประตูหลังตามเดิม.)

เซโนเบีย.

(พูดโทรศัพท.) สูญ-สูญ-สี่-สาม!—เขาจะเปิดประตู
ให้สหายเข้ามาเดี๋ยวนี้. (หันไปพยักหน้ากับบะสิลียอน.)

(บะสิลียอนเปิดประตูหลัง. นายพันโท ฟรานซิส
มาร์ชียอ ออกพร้อมด้วยพระเจ้าวิคตอร์, ซึ่งปลอม
เป็นนายพันโท คาสเซเรจิส, มีหนวดคึกเพื่อแปลงพระ
พักตร์. ทั้งสองนี้แต่งเครื่องแบบของกรมทหารราบรักษา
พระองค์, คาคกระบี่. เมื่อทั้งสองได้ผ่านพ้นช่องประตู
แล้ว, บะสิลียอนปิดประตูลั่นกลอน, แล้วยืนกอดอก
อยู่ที่หน้าประตู. นายพันโท มาร์ชียอ ตรงไปวันทียะ
หัดด์จ้านบักสสียอ, และคัสสียอก็มหัวตอบ, แล้ว
มาร์ชียอจึงพูด.)

มาร์ชโย. ท่านสภานายก, ข้าพเจ้าขอนำสหายของข้าพเจ้า, ชื่อ นาย พันโท วิคตอร์ คาสเซเรจิส, เข้ามาสู่ที่ประชุมแห่งคณะของท่าน.

คัสสิโย. มีผู้ใครรับรองหรือ?

บะสลียอน. ข้าพเจ้า, เอมีล บะสลียอน, รับรอง.

คัสสิโย. นายพันโท คาสเซเรจิส. สหายของเรา, ผู้นำของท่านได้ชี้แจงแล้วไม่ใช่หรือว่าท่านจะต้องกระทำสัตย์สาบาน?

วิกตอร์. ผู้นำได้บอกข้าพเจ้าแล้ว, และข้าพเจ้าเต็มใจจะกระทำสัตย์สาบานตามข้อบังคับแห่งสมาคมของท่าน.

คัสสิโย. ก็แล้ว. (หยิบสมุดคัมภีร์ไบเบิลมาวางที่บนโต๊ะตรงหน้าตน.) เชิญมาสาบาน.

(วิกตอร์เดินตรงเข้าไปที่โต๊ะ, ถอดหมวกวางบนโต๊ะเอามือซ้ายวางบนสมุดคัมภีร์และยกมือขวาขึ้น, แล้วกล่าวคำสาบาน.)

วิกตอร์. ข้าพเจ้า, วิคตอร์ คาสเซเรจิส, ขอกระทำสัตย์สาบานต่อพระพักตร์พระผู้เป็นเจ้า, ว่าสิ่งใด ๆ ที่ข้าพเจ้าได้ยินหรือได้เห็นในที่ประชุมแห่ง “คณะกู้ชาติคอโรเนียน” นั้น, ข้าพเจ้าจะไม่เก็บเอาไปเล่าให้คนนอกคณะฟังเลยเป็นอันขาด. ขอพระผู้เป็นเจ้าจงทรงเป็นสักขีพยาน, และทรงพระกรุณาแก้วิญญานของข้าพเจ้าด้วยเถิด!

หอสมุดกลาง
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

คัสสิโย. ท่านเข้าใจแล้วไม่ใช่หรือ, ว่าถึงแม้ได้สาขาลแล้วเช่นนี้
ท่านก็ยังหาได้เป็นสมาชิกแห่งสมาคมของเราโดยวิธีบรรณ
ไม่. ท่านจงฟังกิจการของเราในคืนก่อน; ถ้าแม่ท่านรู้
สึกว่าเห็นชอบด้วยโดยวิธีบรรณแล้ว ท่านจะขอเป็นสมาชิก
ก็ได้; แต่ถ้าว่านไม่พอใจที่จะเป็นสมาชิก ท่านก็ไม่จำเป็น
ต้องเป็น, เป็นแต่ต้องคงถือนั้นอยู่ตามคำสั่งสาขาลที่
ท่านได้เปล่งอุทานมาแล้วเมื่อกัน, และต้องไม่พยายาม
เข้ามาสู่ที่ประชุมของสมาคมอีกต่อไป.

วิกตอร์. ข้าพเจ้าเข้าใจตลอดแล้ว, และพอใจแล้ว. (คำนับและจับ
มือกับคัสสิโย, หยิบหมวกจากโต๊ะ, แล้วถอยออกห่าง.)

คัสสิโย. โยเน็สคอน, เปิดประตูให้สมาชิกออกมา.

(โยเน็สคอนเปิดประตูซ้าย; พวกสมาชิกพากันออก
มา, และทักทายปราศรัยกับนายพันโท มาร์ซีโย, และ
มาร์ซีโยนำวิกตอร์ให้รู้จักกับสมาชิก, แล้วต่างคนต่าง
ไปนั่งตามที่. มาร์ซีโยชวนวิกตอร์ไปนั่งข้าง ๆ คน.
โยเน็สคอนปิดประตูลั่นกลอนแล้วนั่งอยู่ข้าง ๆ ประตู.
นายบะสิลียอนก็นั่งอยู่ข้าง ๆ ประตูหลัง.)

คัสสิโย. (ยื่นชั้นพุก.) สหายทั้งหลาย. เรามาประชุมกันในคืน
เพื่อจะกระทำความตกลงกันในปัญหาอันหนึ่ง, ซึ่งค้างมา

จากการประชุมครั้งก่อน, คือปัญหาว่า ในการที่เราจะคิด
 ทำการเปลี่ยนแปลงต่อไปนั้น จะตั้งรูปขึ้นใหม่เป็นวิสัยคิด
 หรือคงเป็นราชาธิปไตยอยู่ตามเดิม. ปัญหาไม่ใช่ปัญหา
 เล็กน้อย, ฉะนั้นขอให้สหายทั้งหลายใคร่ครวญดูจงดีก่อนที่
 จะทำความตกลงอย่างใดลงไปแน่. เราทั้งหลายที่เป็น
 สมาชิกแห่งสมาคมนี้ล้วนแต่มีความมุ่งหมายอย่างเดียวกัน,
 คือจะกู้ชาติของเราให้พ้นจาก อำนาจของบุคคลที่เป็นเหมือน
 ไรคร้ายภายในร่างกายของเรา, คอยกินเลือดเนื้อของเราอยู่
 เสมอ, จึงเป็นข้าศึกแก่ความเจริญและความมั่นคงแห่ง
 ชาติของเรา. ถึงเวลาจำเป็นแล้วที่เราจะต้องจัดการกำจัด
 ไรคร้ายภายในร่างกายของเรา. บัดนี้ปัญหามีอยู่ว่าจะควร
 ใช้ยาขนานใด. การแก้ไขความชั่วร้ายในแผ่นดินก็เปรียบ
 เหมือนการแก้ไข ไรคร้ายในร่างกาย, คือเราต้องเลือกยา
 ให้ดีและต้องกินยานั้นให้เหมาะสมจึงจะเป็นผลดีจริง. ถ้า
 เราเลือก ใช้ยาแรงเกินไปก็อาจ จะกลับให้ โทษมากกว่าให้
 คุณ, เช่นยาระบายถ้าเรากินมากไปอาจจะทำให้เราเลยเจ็บ
 มากหรือถึงแก่ความตายได้. ยาระบายแรง ๆ ย่อมมีคุณ
 ในส่วนที่ขับของอันบูดเสียบออกจากลำไส้ของเราจริงอยู่, แต่
 มีโทษในส่วนทำให้ร่างกายของเราอ่อนเพลียไปชั่วคราวจน
 ไม่มีกำลังพอที่จะต่อสู้เชื้อโรค อันอาจ เข้าสู่ร่างกายของเรา

จากภายนอก, และถ้าโรคที่ใหม่ นั้นกำเริบขึ้นก็อาจให้
 ผลร้ายที่สุดได้. สหายทั้งหลาย! พวกเศรษฐีเปรียบ
 เหมือนของไม้ค้ำที่มีอยู่ภายในร่างกายของเรา ซึ่งทำให้
 ชาวเรามีอาการระส่ำระสายอยู่; พวกอมาตย์ทุจจริตเปรียบ
 เหมือนแพทย์และคนพยาบาล ที่นึกถึงค่าค่านิยมมากกว่า
 นึกถึงคนไข้; เมื่อเราหวังและไว้วางใจในพวกแพทย์
 ไม่ได้แล้ว, เราก็ควรที่จะคิดหาแพทย์ใหม่และหาวิธีกำจัด
 โรคให้ดีขึ้นกว่าที่เป็นมาแล้ว. แต่อย่าลืมนะ, สหาย
 ทั้งหลาย, ว่ามีเชื้อโรคร้ายที่คอยอยู่เสมอเพื่อหา
 โอกาสเข้าสู่ร่างกายของเรา, กล่าวคือลัทธิขอลเซวิก.
 พวกขอลเซวิกเปรียบทั่วเชื้อโรค ซึ่งเที่ยวเพ่นพ่าน
 อยู่ทั่วไป; ถ้าเชื้อโรคนี้เข้าสู่ร่างกายแห่งชาติเราได้
 แล้วเมื่อใด, ข้าพเจ้าผู้หนึ่งเชื่อแน่ว่าเมื่อนั้นชาติเราจะช่วย
 หนักยิ่งกว่ายकिन. ฉะนั้นเราจะทำอะไร ๆ ก็ตาม, ต้องระวัง
 อย่าให้เชื้อโรคขอลเซวิกเข้าสู่ร่างกายแห่งชาติเราได้เป็น
 อันขาด, จึงจะได้ชื่อว่าเรารักษาชาติของเราแท้จริง. ถึงเรา
 ในส่วนตัวจะต้องเสียสละทั้งหมดก็ไม่ควรห่วงหา, ถ้าเรา
 สามารถทำให้ชาติของเรายืนยงคงมั่นอยู่ไปด้วยความผาสุก
 และสงบ. บัดนี้สหายคนใดมีความเห็นชอบงยืนชนแสดง
 โดยจริงใจเถิด. (นั่งลง.)

(ผู้ฟังตบมือ, แล้วค่อนันพากันร้องเรียก “เซโน เบีย.” ฝ่ายเซโนเบียหันไปแลดูตาคัสสิโย, และคัสสิโย พยักหน้า, เซโนเบียจึงลุกขึ้นยืน.)

เซโนเบีย. ท่านสภานายกและสหายทั้งหลาย. ท่านให้เกียรติยศแก่ ข้าพเจ้ามากในการที่ท่านมีความปรารถนาจะฟังความเห็นของ ข้าพเจ้า. ก่อนอื่นข้าพเจ้าขอกล่าวว่า ถ้อยคำที่ท่านสภานายกได้กล่าวมาแล้วได้แว่วกังวาลเข้าไปจนถึงในดวงจิต ของข้าพเจ้า, และด้วยความจริงใจโดยแท้ ข้าพเจ้า ขอชมเชยท่านสภานายกว่าเป็นผู้ที่มีปรีชาสามารถหาผู้ เสมอเหมือนได้ โดยยาก, ทั้งข้าพเจ้ามั่นใจอยู่ในความ สุจริตจงรักภักดีซึ่งท่านสภานายกมีอยู่ในชาติปิตุภูมิของเรา. (คนอื่นตบมือและร้องว่า “ถูก! ถูก!”) สหายทั้งหลาย คำตักเตือนของท่านสภานายกเป็นข้อที่ควรคำนึงโดยแท้. ท่านทั้งหลายทราบอยู่แล้วว่าตัวข้าพเจ้าเกลียดชังพวกเศรษฐี ปานใด— (คนอื่นตบมือและร้องว่า “รู้แล้ว!”)— และเกลียดชังพวกเศรษฐีวิเวทยิ่ง! (คนอื่นตบมือ.) แต่ข้าพเจ้ายังไม่เกลียดชังเศรษฐีมากพอที่จะอำแขนก่อนรับ พวกขอลเซวิก. (บางคนร้องว่า “ถูก! ถูก!”) ท่าน

ทั้งหลายได้ทราบอยู่แล้ว ว่าข้าพเจ้าเคยมีความเห็นอย่างไร
 ในเรื่องลักษณะปกครองแห่งชาติเรา. (บางคนร้องขึ้นว่า
“รับบัลลิก!”) เช่นนั้น! ข้าพเจ้าได้นึกถึงรับบัลลิก.
 แต่—สหายทั้งหลาย—การเปลี่ยนลักษณะปกครองเป็น
 วิธีเยี่ยงยาอย่างรุนแรง, ฉะนั้นถ้าเรายังไม่แน่ใจแท้แล้ว
 ควรจะใคร่ครวญดูให้ถี่ก่อน. ถ้าการเปลี่ยนลักษณะ
 ปกครองในกาละบัดนี้จะเป็ผลเปิดโอกาสให้ลัทธิบอลเชวิก
 เข้ามาสู่ชาติเราละก็ ข้าพเจ้าผู้หนึ่งเห็นว่าเราขอมทนความ
 เกอกรอนอย่างที่เป็นอยู่เดยวนดีกว่าที่จะต้องอยู่ในอำนาจของ
 บอลเชวิก! (คนอื่น ๆ พูดยันแซ่ว่า “ชอบกล” บ้าง,
“น่าฟัง” บ้าง.) ขอให้คิดว่าพวกบอลเชวิกได้ทำแก่ชาติ
 รัสเซียแล้วอย่างไร. แทนที่พลเมืองจะได้รับความสุขกลับ
 ต้องรับความทุกข์ยิ่งกว่าอยู่ในความปกครองของรัฐบาล
 ราชาธิปไตย; แทนที่พลเมืองจะได้มีอิสรภาพกลับถูก
 กกดขี่ยิ่งกว่าแต่ก่อนเป็นหลายเท่าพันทวี; แทนที่จะได้
 อิ่มหน่ำสำราญกลับต้องอกออยากถึงแก่บริโภคนอนมาที่ตาย
 และเน่าแล้ว, หรือมีฉนั้นก็ตายไปนัยด้วยแสนเพราะอด
 อาหาร. สหายทั้งหลาย, ข้าพเจ้าจะยอมตายเสียดีกว่า
 ที่จะต้องอยู่เห็นชาวเราเป็นอย่างชาวรัสเซีย. เวลานี้ท่าน

จะต้องวินิจฉัยปัญหาสำคัญ, ของวินิจฉัยโดยพิจารณา
ละเอียดก่อนเถิด. (นั่งลง.)

(ผู้ฟังตบมืออยู่นาน, และเปล่งอุทานว่า “ดีมาก!
ดีมาก!” แล้วจึงร้องเรียกกันขึ้นว่า “มาร์ชโย!
มาร์ชโย!” มาร์ชโยอีกเดือนอยู่ก่อน, แต่พวก
สมาชิกพากันกล่าวอย่างแข็งแรงแช่ขอให้พูด, มาร์ชโยจึง
ยืนขึ้น. พวกสมาชิกตบมือกราวใหญ่; เมื่อหยุดตบมือ
แล้วมาร์ชโยจึงเริ่มพูด.)

มาร์ชโย.

ท่านสภานายกและสหายทั้งหลาย. ข้าพเจ้าเป็นแต่ทหาร,
ไม่ใช่ันักการเมือง, ฉะนั้นข้าพเจ้าจะพูดกับท่านได้ก็แต่ด้วย
คำตรง ๆ. (คนอื่นตบมือและร้องว่า “ดีแล้ว!”)

ข้าพเจ้าเป็นทหาร, ฉะนั้นก็เป็นธรรมดาอยู่เองที่จะต้องรู้สึก
ว่า กองทัพใดไร้ธงชัยทหาร ในกองทัพนั้นย่อมจะมีขวัญ
ไม่สู้ดี; และเมื่อเข้าสนามรบ ถ้ารู้สึกว่ามีธงชัยไปใน
กองทัพ, ถึงแม้ธงนั้นจะมีไค้อยู่ในแนวหน้า, ทหารก็มี
ขวัญดี เพราะมีใจคมั่นอยู่ที่ธงชัย. นั่นแหละ, สหาย
ทั้งหลาย, พระเจ้าแผ่นดินเหมือนธงชัยของชาติ; ชาติใด
มีพระเจ้าแผ่นดิน ก็คือมีวัตถุที่สำคัญแห่งความ
รักดี. ถ้าไม่มีพระเจ้าแผ่นดินก็ขาดสูญไป, เพราะใคร ๆ

ก็ถือว่าตนเป็นคนเท่ากันกับเพื่อนบ้าน. จริงอยู่, รัชชลิก
 ก็มีประธานาธิบดีเป็นหัวหน้าแห่งชาติ; แต่หัวหน้าที่เปลี่ยน
 ทุกสี่หรือเจ็ดปีจะมีใครเคารพสักปานใด? ข้าพเจ้าบอก
 ตรง ๆ ว่า ตัวข้าพเจ้าจะรู้สึกว่ายากที่เคี้ยวที่จะทำใจให้นัก
 เชาประธานาธิบดีเป็นศูนย์แห่งความภักดีของข้าพเจ้า และ
 ข้าพเจ้าเชื่อว่าทหารโดยมากที่เป็นทหารแท้จริงคงต้องนึก
 เช่นเดียวกับข้าพเจ้า. พวกทหารรู้สึกภูมิใจอยู่เสมอที่มี
 พระเจ้าแผ่นดินเป็นจอมทัพ, คู่กับธงชัยของเรา. ท่าน
 ทั้งหลายอย่าเข้าใจผิด. มิใช่ทหารจะไม่แลเห็นใจพวก
 พลเรือนที่ได้รับความเดือดร้อน; แต่พวกข้าพเจ้ารู้สึกอยู่ว่า
 ความบกพร่องทั้งปวงเกิดจากความทุจริตหรือความไร้สามารถ
 แห่งพวกนักการเมือง, ที่ผลัดเปลี่ยนกันเข้ารับหน้าที่เป็น
 เสนายกและอมาตย์มนตรีของสมเด็จพระเจ้าแผ่นดิน. สู้
 แท้แต่่นักการเมืองคณะใดจัดการให้พวกฝ่ายตนได้รับเลือก
 มากก็ไปเข้าถืออำนาจปกครอง, โดยมีไต่คำนึงถึงความ
 สามารถในการงานเลย. ตำแหน่งหน้าที่ต่าง ๆ ในรัฐบาล
 หรืออธิบดีเสนาบดีก็เลือกสรรผู้เข้ารับโดยคำนึงถึงประโยชน์
 ที่บุคคลนั้น ๆ ไต่กระทำแก่คณะของตนมากกว่าคำนึงถึง
 ความสามารถ. เช่นท่านเสนาบดีกระทรวงมหาดไทยในกาลบัดนี้

เป็นตัวอย่าง. โดยอาชีพเป็นอะไร? (มีสมาชิกคน ๑
ตอบว่า “ชายเนื้อสัตว์!”) นั่น! เป็นคนขายเนื้อสัตว์!
 ข้าพเจ้าไม่มีความสงสัยเลยว่าท่านมองสิเออร์มาร์เต็ลเป็นผู้
 ที่มีความสามารถในทางเลือกสรรสัตว์สำหรับฆ่าเอาเนื้อขาย
 เป็นอาหารมนุษย์. แต่การเป็นผู้ชำนาญในทางฆ่าสัตว์เป็น
 อภินิหารเหมาะอย่างไรสำหรับเสนาบดีกระทรวงมหาดไทย? (คนฟัง
หัวเราะ.) แต่มองสิเออร์มาร์เต็ลได้เคยให้เงินแก่คณะลิเบรล
 มาแล้วด้วยละมากๆ, และได้บำรุงสภาภาษาสามพันหรียญ
 จึงได้เป็นเสนาบดีกระทรวงมหาดไทย! ถ้าแทนที่ได้บำรุงสภาภาษา
 มองสิเออร์มาร์เต็ลได้บำรุงราชนาวิสมาคม, อาจจะได้เป็น
 เสนาบดีทหารเรือก็ได้; หรือถ้าบำรุงโรงเรียนก็อาจจะได้
 เป็นเสนาบดีศึกษาธิการได้! (คนฟังหัวเราะ.) พวกทหาร
 รู้สึกกันอยู่โดยมากกว่าลักษณะปกครองตามที่เป็นอยู่ในกาล
 บัดนี้เป็นของที่เหลวไหลจนน่าหัวเราะ; แต่ทหารเป็นผู้ที่อยู่ใน
 ในยุทธวินัย, ฉะนั้นจึงไม่เกี่ยวข้องอะไรในการเมือง. ถ้าใคร
 มีสติปัญญาสามารถที่จะจัดการแก้ไขวิธีการอันเหลวไหล
 นั้น ๆ ได้, ข้าพเจ้ารับประกันว่าพวกทหารจะยินดีหนุนหลัง
 และช่วยเป็นกำลัง. แต่-สหายทั้งหลาย-ข้าพเจ้าขอเตือน
 สติท่านทั้งหลายว่า, ทหารจะไม่ยอมเป็นอันขาดที่จะช่วย

เป็นกำลังแก่ผู้ก่อการจลาจล; ตรงกันข้ามทหารจะต้อง
กระทำการตามหน้าที่, คือปราบปรามพวกผู้ก่อการจลาจล,
เพื่อรักษาความสงบรายกายภายในบ้านเมือง, อันเห็น
ว่าเป็นหนทางอันดีที่สุดที่จะป้องกันมิให้ศัตรูภายนอกฉวย
โอกาสนำหายนะมาสู่ชาติของเรา. ข้าพเจ้าพูดโดยจริงใจ;
ถ้าไม่ถูกหว่านผู้ใดก็ขออภัยเสียเถิด. (นั่งลง.)

(ผู้ฟังโดยมากตบมือ แสดงความพอใจ. เมื่อสิ้น

เสียงตบมือแล้ว, ศัสสิโยจึงพูดต่อไป.)

ศัสสิโย. ผู้ใดจะมี ความเห็นอีกบ้าง ก็เชิญแสดง. (สมาชิกลุกขึ้น
พร้อม ๆ กัน สักสามคน.) ขอให้พูดทีละคน!—
สัมมาร์โค, ท่านพูด. (คนอื่นนอกจากสัมมาร์โคนั่ง.)

สัมมาร์โค. ท่านสหายกและสหายทั้งหลาย. ข้าพเจ้าได้ฟังถ้อยคำของ
นายพันโท มาร์ซิโย ด้วยความเอาใจใส่, และเชื่อว่าสหายทั้ง
หลายคงจะเห็นด้วยเมื่อข้าพเจ้ากล่าวว่านายพันโท มาร์ซิโย
ควรได้รับความขอยใจของเราทั้งหลายในการที่ได้แสดง
ความเห็นโดยตรงไปตรงมา, ทำให้เราทราบได้ว่าความ
คิดของทหารผู้สุจริตมีอยู่อย่างไร. (ผู้ฟังตบมือและร้องว่า
“ถูก! ถูก!”) ข้าพเจ้าเองก็ได้เคยเป็นทหาร, แต่ข้าพเจ้า
ได้เป็นแต่เพียงพลทหาร, ประจำการอยู่เพียงสองปีเท่า

นั้น, แล้วก็ออกเป่นกองหนูน, ฉนั้นข้าพเจ้าจะทงนต
 กล่าวถึงความรู้สึกและความคิคของทหำรอย่างเช่นที่นาย
 พันโท มาร์ชโย ไค้กล่าวมาแล้วนั้นยอมไมไค้ย่เอง.
 แต่ข้าพเจ้าพอจะกล่าวไค้ย่ว่า ทหำรก็เป่นพลเมืองคน
 หนึ่งเหมือนกัน, มีชีวิตจิตใจและมีสิทธิที่จะไค้รับความสุข
 เหมือนพลเมืองทั้งหลาย. ก็เมื่อเป่นเช่นนั้น, เหตุไค้ทหำร
 จึงจะต้องมีความคิคเห็นผิดกับพลเมืองอื่น ๆ? (ผู้ฟังบาง
คนร้องว่า “น่าฟัง! น่าฟัง!”) ถ้าพลเมืองไทยมากมี
 ความปราถนาที่จะเปลี่ยนแปลงลักษณะปกครอง, จะเป่น
 ส่วนเล็กน้ยหรือส่วนใหญก็ตาม, ทหำรจะไมควรมีความ
 เห็นคล้อยตามหรือ? (ผู้ฟังบางคนร้องว่า “ควร! ควร!”)
 สหำยทั้งหลาย, ถ้าผู้ปกครองของเราไม่ทำน่ำที่ไค้เป่นไป
 เพื่อความสุขของพคกนิกร, ทหำรจะควรรคงจงรักภักคิตไค้ต่อผู้
 ปกครองนั้นหรือ? (ผู้ฟังบางคนร้องว่า “ไมควร!”)
 ขอบใจสหำยทั้งหลาย! ข้าพเจ้ายินคิตที่มีสหำยบางคนเห็น
 ค้วยกับข้าพเจ้า. คนเราไมควรรยอมสละเสรีภาพของตนเพราะ
 ถูกเกณฑ์ไปเป่นทหำร. ถึงเป่นทหำรก็ไม่แปลงจากเป่น
 พลเมืองและไม่ควรรยอม สละสิทธิของเรำที่พึงมีในน่ำที่พล
 เมือง. ในกิจการที่คณะของเราจะทำต่อไปค้วยความหวัง

ที่ต่อชาติของเรา, ถ้าเราได้กำลังทหารออกหนุนด้วยก็จะ
เป็นการดี; แต่ข้าพเจ้าเห็นว่าถึงแม้ทหารจะไม่ยอมเป็น
กำลังออกหนุนเรา, เพราะไม่กล้าผ่านก่อนข้าที่เรียกว่า
“ยุทธวินัย” นั้นก็ตาม, เราไม่ควรละทิ้งความพยายาม
ของเราที่จะกู้ชาติ—

บะลีเลียน. และยอมเอาตัวเป็นเหยื่อให้ทหารยิงหรือ?

สัมมาร์โค. ถ้าจำเป็นก็ยอมได้ สิ้นสหาย. แต่ขอให้ฉันพูดให้ตลอดหน่อย;
ฉันจะจบเคยวนแล้ว. สหายทั้งหลาย, เราเกิดมาก็ต้อง
ตายวันหนึ่ง. ขอจงรำลึกถึงคำของฮอเรเชียส, ชาวโรม
โบราณผู้กล้าหาญ, ซึ่งกล่าวไว้ว่า; “คนเราจะตายอย่างไร
ก็ยังคงงามยิ่งไปกว่าต่อสู้ศัตรูที่มีมากกว่าหลายเท่า เพื่อ
ของกัน อังคารของ ชนก และ ศาลเทพารักษ์ ของเรานั้นมีละ
หรือ?” (คนพั่งบางคนตบมือ.)

บะลีเลียน. นั่นเขาพูดสำหรับการต่อสู้ศัตรูภายนอกไม่ใช่หรือ? จะเอา
มากล่าวในที่นี้ไม่เห็นเหมาะเลย!

คัสสิโย. บะลีเลียน, ขอให้สัมมาร์โคพูดให้จบเสียก่อน.—สัมมาร์โค,
พูดต่อไป.

สัมมาร์โค. ข้าพเจ้าแสดงความคิดเห็นส่วนตัวโดยจริงใจ, ว่าถึงเวลาแล้ว
ที่จะต้องเปลี่ยนแปลงวิธีการปกครองของชาติเรา, และถ้า

แม้ว่าการเปลี่ยนแปลงนั้นจะต้องถึงแก่เชษฐพระเจ้าแผ่นดิน
ออกจากราชสมบัติด้วยละก็ ข้าพเจ้าผู้หนึ่งจะเสียใจที่ความ
จำเป็นยิ่งคืบเช่นนั้น, แต่ข้าพเจ้าเห็นว่ายอมสละพระเจ้า
แผ่นดินองค์หนึ่งดีกว่ายอมสละเสรีภาพและความผาสุกของ
ประชาชนชาวคอโรเนีย! (นั่งลง.)

(คนฟังตบมือกันหลายคน, แล้วก็ต่างคนต่างพูด

กันขึ้นคนละคำสองคำดังต่อไปนี้.)

สมาชิกที่ ๑ จริงที่เคียว! ถึงเวลาที่จะต้องเปลี่ยนรัฐบาล. เมื่อก่อนนี้
พ่อของฉันเคยจับปลาในหนองชายไต้วันละมาก ๆ เสมอ,
จนรัฐบาลออกกฎหมายเก็บอากรค่าน้ำแรงเหลือเกิน, และ
กำหนดเวลาให้จับปลาแต่ในบางฤดู, พ่อฉันหมดทางหา
กินเลยจนกรอย. ฉันกำลังเรียนหนังสือเตรียมสอบไล่เข้า
มหาวิทยาลัย, เลยต้องออกจากโรงเรียนไปรับจ้างอยู่ใน
ห้างช่างทอง.

สมาชิกที่ ๒ ก็แล้วทำไมแกออกจากห้างนั้นเสียล่ะ ?

สมาชิกที่ ๑ ทองหาย. เจ้าของห้างหาว่าฉันขี้ก้อยอก, ขอกตำรวจจับ,
เขาเอาส่งชนศาล, แล้วก็—

สมาชิกที่ ๓ แกก็ควรเคืองอยู่; แต่ยังไม่เท่าฉัน. ฉันเป็นสรรพากร,
เขาใช้ไปเก็บภาษีที่หัวเมือง, ฉันกลับมาเขานับเงินมี
จำนวนน้อยไปกว่ายอดในบัญชีเพียงสองพันเหรียญเท่านั้น,

นายเขาไล่ ออกเสียได้. ช่างไม่เห็นใจมนุษย์ข้างเลย. ฉัน
ถวายฎีกาก็รับตอยจากราชเลขาธิการว่าไม่มีหนทางที่จะช่วย
ให้ไต่กลับเข้ารับราชการได้.

สมาชิกรู้ที่ ๕ ฉันยิ่งกว่านั้น. ฉันค้างค่าเช่าห้อง, เจ้าพนักงานพระคลัง
ข้างที่เร่งจะเอาเงินจากฉัน, ฉันถวายฎีกาขอพระราชทาน
เงินห้าพันเหรียญ, ไม่ยกได้รับแฮะ!

สมาชิกรู้ที่ ๕ ทำไม, แกเป็นคนที่ไม่ทรงรู้จักหรือ?

สมาชิกรู้ที่ ๕ เปล่า.

สมาชิกรู้ที่ ๕ ก็อย่างนั้นทำไมไปทูลขอเงินล่ะ?

สมาชิกรู้ที่ ๕ ก็ถ้าไม่ขอจะได้เงินมาจากไหนล่ะ?

สมาชิกรู้ที่ ๑ ถ้าได้เปลี่ยนลักษณะปกครองแล้วเราก็คงไม่ต้องด้อมตัวลง
ไปเที่ยวขอเงินใคร ๆ เลย.

สมาชิกรู้ที่ ๕ เฮ้! ก็ใครจะเป็นผู้เอาเงินมาไปรยแจกกันหรือ?

สมาชิกรู้ที่ ๑ เราก็เก็บภาษีจากพวกเศรษฐีและนายห้าง, แล้วเอาเงินมา
แบ่งกันนะสิ.

สมาชิกรู้ที่ ๕ เจ้าประคุณ! แกนยังงั้นกว่าบอลเซวิกอีก.

สมาชิกรู้ที่ ๑ ฉันทำอะไร? ฉันก็มีสิทธิที่จะ—

คัสสิโย. (ตบโต๊ะและพูดดัง.) สหาย! สหาย! เวลาของเรามี
น้อย, จะมามัวพูดถึงกิจการส่วนตัวกันไม่ได้.— บะสิลียอน,
มีอะไรจะพูดก็พูดไป.

บะลีเลียน. (ยื่นขึ้นพูด.) ท่านสภานายก. เกิมข้าพเจ้าได้เตรียมไว้ว่าจะแสดงความคิดเห็นโดยพิสดาร, แต่ครั้นข้าพเจ้าได้ฟังคำพูดของสหายสัมมาร์โคและสหายอื่น ๆ ที่เคียงกันจ้อกแจ๊กราวกับแม่คำในตลาดเมือกินแล้ว, ความใคร่ของข้าพเจ้าที่จะแสดงความคิดเห็นก็ลดถอยลง, เพราะข้าพเจ้าเสื่อมคลายความหวังเสียแล้วที่จะสามารถทำให้เขาทั้งหลายเข้าใจความเห็นของข้าพเจ้าได้. (ผู้ฟังบางคนเคียงขึ้นเอะอะ, พูดพร้อม ๆ กันว่า “คุณหรือ?” บ้าง, “เห็นเราเปนอะไร” บ้าง, “พ่อคนตลาด!” บ้าง, บะลีเลียนจึงหยุดและยื่นจ้องดูสภานายก.)

คัสสิโย. (ตอบโต้และพูดคัง.) สหาย! สหาย! หยุดพูด!—บะลีเลียน, ว่าต่อไป.

บะลีเลียน. ข้าพเจ้าขอใจท่านสภานายก, ข้าพเจ้าขอกล่าวแต่โดยย่อว่า บันดาผู้ที่แสดงความคิดเห็นควรให้เปลี่ยนแปลงลักษณะปกครองจากราชาธิปไตยเป็นริบลิคกันนี้, ต้องนับว่าไม่มีสาเหตุอะไรนอกจากความเห็นแก่ตัวและหยาใจเขา, หลงถ้อยคำของนักพูดและหนังสือพิมพ์ที่ชาวต่างชาติหรือพวกที่มความแค้นส่วนตัวเป็นเจ้าของ, พยายามยุแหย่สาระแนแนะนำไปในทางให้ก่อกำเริบจลาจล. สหายทั้งหลาย! เรา

เป็นเชื้อชาติคอโรเนียนแท้, ทำไมชอบฟังคำพูดของ
ชาวต่างชาติ? เรายอมรับคุณมาจากยูย่าตายายของเรา,
คือกำเนิดในชาติคอโรเนียนอันเป็นที่รักและควรนอบน้อมยิ่งของ
เรา, จะขายมตุกนั้นแก่พวกยิวและชาวต่างแดนเสียที่
เกี่ยวหรือ? อย่าเลยสหายทั้งหลาย! เห็นยิวใจไว้ดีกว่า.
ในเวลานี้เรากกอยู่ในความลำบากยากแค้นอยู่ข้างจริงอยู่,
แต่คงไม่ยากแค้นยิ่งไปกว่าเมื่อเป็นขี้ข้าพวกบอลเชวิก.
สหายต้องการรับขี้ลิกหรือ? นั่นเทียวจะเป็นก้าวที่หนึ่งซึ่ง
จะนำเราเข้าไปหาความเป็นขี้ข้าของพวกบอลเชวิก! นั่น
เทียวจะเป็นก้าวแรกของเราที่จะพากันเคียวไปสู่รอกอันร้อนยิ่ง
กว่าอะเวจี!

สัมมาร์โค. สหปาลรัฐอเมริกากับฝรั่งเศสก็เป็นรับขี้ลิก, ทำไมยังไม่
ตกอะเวจีล่ะ?

บะลีเลียน. ขอบใจสหายสัมมาร์โคที่ถามขึ้น. ถึงไม่ถามขึ้นข้าพเจ้า
ก็กำลังจะกล่าวถึงสองประเทศนั้นอยู่แล้ว. สหปาลรัฐนั้น
ชนชาติอังกฤษได้เป็นผู้ตั้งขึ้น, และในการปกครองแบบ
ประชาธิปไตยแล้ว ย่อมไม่มีใครรู้จักใช้ดียิ่งไปกว่าอังกฤษ,
เพราะเขาเทียวเป็นผู้ประคองรัฐลักษณะปกครองอย่างนั้นขึ้น
โดยค่อยกก่อนทีละเล็กทีละน้อย, หลายชั่วคนแล้วจึงได้
เป็นรูปขึ้น ซึ่งใช้เป็นแบบอย่างสำหรับชาติอื่น ๆ ทั่วไป.

อังกฤษได้เคยลองเป็นริบลิคครั้งหนึ่งแล้ว, เห็นว่าไม่
เหมาะจึงกลับเป็นราชาธิปไตยอีก. ส่วนอะเมริกานั้นชนชาติ
อังกฤษได้ประวิงขึ้นเป็นริบลิคแต่แรกตั้งขึ้นเป็นอิสระ
ประเทศ, จึงคงยังยืนมาได้. ส่วนฝรั่งเศสนั้น, ถึงแม้เป็น
ริบลิคก็จริง, แต่มีชนยอมรับนิยมและวิธีคิดยังไม่ผิดอะไร
กับเป็นราชาธิปไตย.

สัมมาร์โค. ก็เราเอาอย่างฝรั่งเศสอย่างไม่ได้หรือ ?

บะลีเลียน. เราผิดกับฝรั่งเศสอยู่นะสหาย. ที่ฝรั่งเศสไม่มีเจ้านายที่น่า
นิยมนับถือพอที่จะเป็นพระเจ้าแผ่นดินได้. แต่เจ้านายของเรา
ยังมีผู้นิยมนับถืออยู่มาก — มากกว่าที่สหายคาดคะเนเป็น
แน่ละ, และถ้าได้ทรงมีโอกาสแล้วก็คงจะได้ทรงสำแดง
ให้ปรากฏแก่โลก ว่าพระองค์สมควรแท้ที่จะเป็นหัวหน้าผู้
ทรงนำชาติของเราขึ้นสู่ความเจริญยิ่งขึ้น.

สัมมาร์โค. ก็ทำไมไม่เห็นแสงคงล่ะ ?

บะลีเลียน. เออ! สหายถามขอนัก! ทำไมไม่เห็นพระเจ้าแผ่นดิน
ของเราสำแดงเช่นที่ข้าพเจ้ากล่าว? เพราะพวกนักการเมือง
ไม่เคยโอกาสให้สหายเห็นนะสิ! สิ่งไรที่ทรงพระราชดำริห์
และกระทำไปแล้วได้ผลดี พวกนักการเมืองที่เป็นเสนาบดี
และพวกกาฝากของเขาก็ฉวยเอาความชอบเสียหมด, ถ้า

สิ่งใดกระทำไปแล้วเป็นผลไม่สมความคาดหวังและถูก
 ตีเคียน พวกเสนาบดีและพวกกาฝากก็ยกไหล่และพูดว่า,
 “จะทำอย่างไรได้, พระราชาท่านเชื่อคนสอพลอ!” ใน
 ที่สุด, ข้าพเจ้าขอกล่าวว่า, ระเบียบการปกครองของเรา
 ควรเปลี่ยนแปลงแก้ไขจริงอยู่, แต่ถ้าจะเปลี่ยนจากราชา
 ธิปไตยเป็นวิฆเนติกะก็ ข้าพเจ้าคนหนึ่งจะต้องคัดค้านจน
 หมกหลมหายใจ! (นั่งลง.)

(ผู้ฟังบางคนตบมือ, บางคนไม่ตบมือและพูดกัน
 เบา ๆ. วิคตอร์กระซิบกับมาร์ซีโยครู่ ๑, มาร์ซีโย
 พยักหน้า, แล้วยืนขึ้น.)

มาร์ซีโย. ท่านสภานายก. นายพันโท คาสเซเรจิส จะขออนุญาตพูด
 สักสองสามคำจะได้หรือไม่?

คัสซีโย. ข้าพเจ้าเข้าใจว่าสหายทั้งหลายเห็นชอบด้วย ถ้าข้าพเจ้า
 ขออนุญาตให้นายพันโท คาสเซเรจิส, ผู้เป็นแขกของเรา,
 พูดให้เราฟัง. (สมาชิกทุกคนตบมือและร้องว่า “ควร!”)
 ถ้าเช่นนั้นข้าพเจ้าขอเชิญให้นายพันโท คาสเซเรจิส พูดขึ้น.

(วิคตอร์ลุกขึ้นยืน. พวกเขาสมาชิกตบมือแสดงกิริยา
 ต้อนรับ, แล้วต่างตั้งใจฟังคำพูดต่อไป.)

วิคตอร์.

ท่านสภานายกและท่านสมาชิกทั้งหลาย. ข้าพเจ้าขอขอบใจ
 ท่านเป็นอันมากที่ท่านมีความเมตตาอนุญาตให้ข้าพเจ้าผู้
 เป็นคนนอกคณะพวกในที่ประชุมของท่าน. ข้าพเจ้าจะไม่พูด
 ให้เปลืองเวลาของท่านเท่าใดนัก, และข้าพเจ้าเป็นทหาร
 ก็ขอพูดตรง ๆ อย่างทหาร. ข้าพเจ้าขอกล่าวว่าถ้อยคำ
 ที่นายพันโท มาร์ชโยสหายของข้าพเจ้ากล่าวมาแล้วนั้น,
 ถูกใจข้าพเจ้าอย่างยิ่ง, และข้าพเจ้าก็เชื่อเช่นเพื่อนข้าพเจ้า
 ว่าใจของทหารโดยมากเป็นอยู่เช่นที่เพื่อนข้าพเจ้าได้กล่าว
 มาแล้วนั้นทีเดียว. ส่วนถ้อยคำของมองสิเออร์บะลีเลียนนั้น
 ก็เป็นที่จับใจข้าพเจ้าจริง ๆ, เหมือนแทงถูกใจคำอย่างแม่น
 ที่สุด. ท่านทั้งหลาย! ข้าพเจ้ารู้อยู่ที่, และนายพันโท
 มาร์ชโยส ก็รู้อยู่ที่, และมองสิเออร์ บะลีเลียน ก็รู้ที่
 เหมือนกัน, ว่าพระเจ้าแผ่นดินของชาวคอโรเนียมิใช่ผู้ที่
มีความเห็นแก่พระองค์เลย, และทั้งพระหฤทัยอยู่เสมอ
ที่จะทำนุบำรุงประชาชนให้ได้รับความสุขมากที่สุดที่จะรับได้.
 แต่, อนิจจา, ท่านทั้งหลาย! พระราชาไชยาและพระดำริห์
 ของพระเจ้าแผ่นดินเปรียบเหมือนเรือน้อยอันปล่อยลอยไปใน
 น่านน้ำที่เต็มไปด้วยหินโสโครก, จึงคึกเสียวข้าง, ขยุสลาย
 เสียวข้าง, อีป้างเสียวข้าง, ไม่ใคร่จะได้ตลอดรอดฝั่งไปได้.

นำเสียใจมิใช่หรือท่านทั้งหลาย ? แต่คงไม่มีใครเสียใจยิ่ง
 ไปกว่าพระองค์พระเจ้าแผ่นดินเอง. พระองค์ได้ทรงพยายาม
 มานักกว่านักแล้วที่จะข้ามอุปสรรคต่าง ๆ, แต่จะทรงหัน
 ไปทางใดก็ประสพแต่กำแพง ซึ่งเรียกว่าพระธรรมบุญแขย
 ปกครอง, ซึ่งมอบอำนาจโดยมากไว้ในมือแห่งคณะเสนาบดี,
 ผู้ที่รับผิดชอบโดยตรงต่อรัฐสภา. และรัฐสภาเป็นอย่างไร
 ท่านทั้งหลายก็ทราบอยู่ไม่ใช่หรือ ? (ผู้ฟังตอบว่า “รู้!
 รู้! อยู่ในเงื้อมมือพวกอ้ายยิวอัปรีย์!”) พระเจ้าแผ่นดิน
 ได้ทรงใช้พระขันตีธรรม ออกกลืนและพระหฤทัยเย็นมานาน
 แล้ว, ก็ไม่เป็นผลสำเร็จ. ในที่สุดจึงทรงตกลงพระหฤทัย
 ที่จะทรงเสียดพระบารมี. ท่านทั้งหลายได้ทราบแล้วไม่ใช่
 หรือ ว่าคณะเสนาบดีได้นำร่างกฎหมายว่าด้วยการมอบ
 อำนาจ อำนาจการรถไฟทั่วราชอาณาจักรอีกทั้งถนนหนทาง,
 ลำคลอง, แลการไปรษณีย์โทรเลข, โทรศัพท, อีก
 ทั้งการคมนาคมทางอากาศไว้ในมือแห่งสภาการรถไฟ ?
 (ผู้ฟังตอบว่า “รู้แล้ว!”) นั้นแหละ, เมื่อเขาได้จัดการ
 วิทยุศึกษาในรัฐสภาเสร็จแล้ว, เขานำร่างขึ้นถวายพระ
 เจ้าแผ่นดินให้ทรงลงพระนามอนุมัติ. พระเจ้าแผ่นดินไม่
 ทรงยอมลงพระนาม. (ผู้ฟังแสดงความประหลาดใจ, มี

ร้องว่า “งั้นหรือ” เป็นต้น.) พระเจ้าแผ่นดินไม่ยอมพระราชทานพระราชานุมัติ, เพราะทรงเห็นว่ากฎหมายนั้นเท่ากับมอญให้บัณฑิตที่ทำงานรถไฟและในแผนกอื่น ๆ อีกเกือบครึ่งแผ่นดินเป็นทาสของสภา. (ผู้ฟังร้องว่า “ถูก! ถูก!”) พระเจ้าแผ่นดินไม่ยอมลง พระนามในประกาศกฎหมายนั้น. ผลเป็นอย่างไรท่านทราบไหม? หรือถ้าจะรอฟังก็คงได้ทราบในไม่ช้า! (นั่งลง.)

(ผู้ฟังจิตยั๊กกันเอะอะ, ถามกันว่า “ก็เป็นอย่างไรล่ะ” เป็นต้น. มีสมาชิกคน ๑ ยืนขึ้นและคำนับสภานายก.)

คัสสิโย.

อะไร, ปรีโม?

ปรีโม.

ท่านสภานายก. ข้าพเจ้าเป็นคนเรียงพิมพ์อยู่ในโรงพิมพ์ของรัฐบาล. วันนี้ข้าพเจ้าได้เห็นร่างประกาศฉบับหนึ่งซึ่งเจ้าหน้าที่ส่งมาให้เรียงพิมพ์, เป็นของกระทรวงมหาดไทยของข้าพเจ้า. ใจความแห่งประกาศนั้นมีความว่า. คณะเสนาบดีได้สังเกตเห็นด้วยความเสียใจมานานแล้ว ว่าสมเด็จพระเจ้าวิคตอร์ผู้ทรงเป็นพระเจ้าแผ่นดินของเรามีพระสติพินเพื่อน, คณะเสนาบดีรำลึกถึงประโยชน์แห่งชาติบ้านเมือง

เป็นที่ตั้ง, จึงไปปรึกษาพร้อมกันอันเชิญสมเด็จพระเจ้า
วิคตอร์ออกจากราชสมบัติ เพื่อให้ได้มีเวลาพักผ่อนพระ
กายและพระหฤทัย.

(สมาชิกทุกคนนอกจากสัมมาร์โค, แสดงความ
ประหลาดใจ. กัสสิโยกับเซโนเบียกระซิบพูดกัน.)

สัมมาร์โค. (ลุกขึ้นยืนและโบกผ้าเช็ดหน้า.) ซโย! ซโย! ทมห
อุปสรรคของเราแล้ว!

บะลีเลียน. (ลุกขึ้นและพูดอย่างโกรธ.) บ้า! บัคซบที่สุด! นึกว่า
เขาทำเพื่อประโยชน์ของเราหรือ? เปล่าเลย! เขาทำเพื่อ
ประโยชน์ของเขาเองต่างหาก. พระเจ้าวิคตอร์ก็ตกขวางเขา,
พวกเสนาบดีจึงเอาออก, ไม่เข้าใจหรือ?

สัมมาร์โค. สหายไม่ต้องสอนฉัน. ฉันเข้าใจดีแล้ว, และฉันเห็นว่าเรา
ทั้งหมดควรขอใจคณะเสนาบดี — (ผู้ฟังร้องเอะอะว่า
“ขอใจทำไม?”) — ขอใจที่เขาได้กระทำก็ที่เรากำลัง
คิดจะทำอยู่แล้ว. ตอนนี้ไปเราก็คอยชুমือเขี่ยเท่านั้น.

บะลีเลียน. แกมีความเห็นเช่นนั้นฉันจึงว่าแกบัคซบ. คณะเสนาบดีหรือ
จะยอมให้เราชুমือเขี่ยเช่นแกว่า? ปรีโม, ในประกาศมี
ปรากฏหรือเปล่านั้นเขาเอาใครเป็นผู้สำเร็จราชการแผ่นดิน?

ปรีโม. ปรีนซ์ มอนตะโรส. (ผู้ฟังพยักพเยิดกัน.)

บะสลีย์ออน. มอนตะโรสะ! สหายทั้งหลายได้ยินไหม? มอนตะโรสะ,
 “เพื่อชดเชยมอนตะโรสะ”, ผู้ที่ได้ประหารพวกญาติพี่น้อง
 ของเราบรรดัยลงไปหลายร้อยคนในบ่อถ้ำศิลาที่เวินติมิล;
 มอนตะโรสะที่จับพวกหัวหน้าคนรถไฟยิงเสียเมื่อสองขบวนนี้โดย
 มิได้พิจารณาเลยว่ามีโทษผิดจริงหรือไม่; มอนตะโรสะ,
 ผู้มือเขื่อนแดงไปควยเลือดแห่งพี่น้องของเรา; มอนตะ
 โรสะอมาคย์แก้วของคณะลิเบรล, และมีตร์แก้วของพวกเขา
 เศรษฐีชีว!

โยเน็สคอน. เพื่อนยังล้มอะไรเสียอีกอย่างกระมัง? ใครเป็นท่านผู้หญิง
 มอนตะโรสะ, รู้ไหม?

บะสลีย์ออน. รู้ว่าเป็นผู้หญิงชีว, แต่จำชื่อเคมิไม่ได้.

โยเน็สคอน. เคมิชื่อเรเช็คคา มาร์กซ์, เป็นลูกสาวของนาทาน มาร์กซ์,
 นายธนาคาร; และท่านผู้หญิงนั้นมีน้องชายชื่อซามูเอล
 มาร์กซ์, ซึ่งเรียกกันว่า—

บะสลีย์ออน. สัมมาร์โค!

(ทันใดนั้นสัมมาร์โคได้ชักปืนพกออกมาจากกระเป๋า
 โดยเร็ว, ตั้งใจจะยิงบะสลีย์ออน, แต่วิศวอร์โคคไปจับ
 สัมมาร์โคและบิดเขาเป็นหลุมจากมือได้โดยฉับพลัน,
 จึงไม่ทันยิง, แล้วสมาชิกก็ช่วยกันแย่งปืนและจับ

สามารถโคไว้แน่น, คั้นไปไม่หลุด. เซโนเบียมกับลงหยิบ
เชือกเส้น ๑ จากใต้โต๊ะโยนไปให้สมาชิกที่จับ, เขาก็มัด
สามารถโคไว้กับเก้าอี้อย่างแน่น. สมาชิกต่างชมเชย
ว่าท่านนายทหารได้ช่วยชีวิตของบะสิลียอนไว้ได้ด้วย
ความว่องไวและกล้าหาญ.)

คัสสิโย.

ยกเขาไปวางไว้ที่มุมห้องก่อน, แล้วเราจะไต่ปรึกษากัน
 ต่อไปว่าจะควรทำอะไรแก่ชายสี่คน. (เขายกเขา
สามารถโคไปวางที่มุมขวาแห่งด้านหลัง.) ขอบใจสหาย
 โยเนิสคอนที่ไต่บอกให้เรารู้ตัวสี่คนของเรา. สหายทั้งหลาย,
 เหตุการณ์ไต่เป็นไปแล้วซึ่งทำให้เราจำเป็นต้องใคร่ครวญ
 คุกให้ทีว่าจะควรดำเนินการอย่างไรต่อไป. ในเวลานี้เรายัง
 ไม่รู้ว่าคณะเสนาบดีจะออกทำอะไรต่อไป, ฉะนั้นข้าพเจ้า
 เห็นว่าคณะของเราจะต้องคิดเตรียมการป้องกันตัวก่อนที่จะ
 คิดอะไรอื่นทั้งหมด. เราได้รู้แล้วว่าจระบรุษของคณะ
 เสนาบดีไต่ปลอมเข้ามาอยู่ในหมู่เรา, และคงจะได้รายงาน
 กิจกรรมทั้งปวงที่เรากำลังปรึกษากันแต่ก่อน ๆ นี้เสียหมดแล้ว,
 จึงเป็นการจำเป็นที่เราจะต้องเปลี่ยนแปลงแผนความคิดของ
 เราทั้งหมด, และจะต้องย้ายที่ประชุมของเราด้วย. แต่ก่อน
 ที่เราจะคิดวางรูปการของเราอย่างใด ๆ, ข้าพเจ้าขอถาม

นายพันโท มาร์ชโยว่า, เมื่อคณะเสนาบดีได้เชิญเสด็จ
พระเจ้าแผ่นดินออกเสด็จจากตำแหน่งแล้วเช่นนี้, ฝ่ายทหาร
จะยังคงถือนั้นอยู่ในความภักดีต่อพระเจ้าวิคตอร์, หรือ
จะยอมเข้าข้างคณะของเราเพื่อช่วยกันกำจัดคณะเสนาบดี
ผู้ทรยศ ?

มาร์ชโย.

(ยืนขึ้นพูด.) ท่านสภานายก. ท่านถามข้าพเจ้าโดยตรง
ข้าพเจ้าก็จะขอตอบโดยตรง. ข้าพเจ้าเชื่อว่าข้าพเจ้าพูดได้
แทนทหารโดยมาก, ว่าข้าพเจ้าและทหารยังคงถือนั้นอยู่
ในความภักดีต่อสมเด็จพระเจ้าวิคตอร์ผู้ทรงเป็นจอมทัพของ
ข้าพเจ้า, และถ้าคณะของท่านจะคิดทำการใดที่มีได้เนื่อง
ด้วยการประทุษร้ายต่อพระองค์จอมทัพของข้าพเจ้าแล้ว,
ข้าพเจ้าก็จะเต็มใจทำการร่วมมือกับท่าน. (นั่งลง.)

บะลีเลียน.

(ยืนขึ้นพูด.) ข้าพเจ้าก็ขอล่าวแก่ท่านสภานายกและ
สหายทั้งหลายว่า ข้าพเจ้ายังมั่นคงอยู่ในความภักดีต่อ
สมเด็จพระเจ้าวิคตอร์, ซึ่งอ้ายพวกอมาตย์ทรยศได้ชวนกัน
คิดขบถเขาออกเสด็จจากราชสมบัติ. การที่พวกอมาตย์ได้
ทำเช่นนั้นเป็นพยานสำแดงปรากฏชัดอยู่ว่า สมเด็จพระเจ้า
วิคตอร์ทรงมีพระหฤทัยสุจริตเกินไป จึงเป็นอุปสรรคแก่อ้าย
พวกทรยศ. ส่วนสหายทั้งหลายจะตกลงกันอย่างไรก็ตาม.

แต่ส่วนตัวข้าพเจ้าจะไม่ขอหยุดยั้งยิ่งจนกว่าจะได้เห็นสมเด็จพระเจ้าวิคตอร์ได้กลับขึ้นประทับบนภัทรวชิรุธแห่งพระชนกของท่าน !

โยเน็สคอน. (ยืนขึ้นพูด.) บะลีลียอนพูดถูก ! ข้าพเจ้าอีกคนหนึ่งขอประกาศตนเป็นข้าสมเด็จพระเจ้าวิคตอร์, และขอปฏิญาณว่าจะพยายามโดยสคกำลัง และร่างกาย ของข้าพเจ้าที่จะให้พระองค์ได้กลับขึ้นทรงราชย์, เพื่อทรงบำราบพวกพาลทุจริตให้พ่ายแพ้พระบารมี. สหาย, ใครเข้าข้างข้าพเจ้าและบะลีลียอนบ้าง ?

(สมาชิกโดยมากยืนขึ้นและร้องว่า “เราเข้าด้วย !”)

มีบางคน, เป็นส่วนน้อย, ยังคงนั่งตลิ่งอยู่. คัสสิโยตอบโต้ะ, พวกที่ยืนจึงนั่งลงหมด.)

คัสสิโย. สหายทั้งหลาย ! ข้าพเจ้าแลเห็นชัดแล้วว่าโดยมากผู้ที่มาประชุมในที่นี้มีความเห็นอย่างไร, ฉะนั้นการที่จะลงคะแนนในปัญหาเดิมก็เห็นจะเป็นอันคงได้กระมัง ? (สมาชิกโดยมากร้องขึ้นว่า “งค ! งค !”) ถ้าเช่นนั้นปัญหาว่าเราจะใช้ลักษณะปกครองเป็นอย่างวิบุลลิกหรือราชาธิปไตยก็เป็นอันไม่ต้องพิจารณาต่อไป. ว่าอย่างไร เซโนเบีย ?

เซโนเบีย. (ยืนขึ้นพูด.) ท่านสภานายกและสหายทั้งหลาย. วิสัย
ของวิญญูชนหากว่าได้คิดหรือทำอะไรผิดไปแล้ว, เมื่อรู้สึ
กั้ก็ต้องยอมเปลี่ยนความคิด. ข้าพเจ้ารับสารภาพว่าข้าพเจ้า
ได้คิดผิดไปด้วยความหลงใหลในลัทธิมากเกินไป. แต่
โลกนี้ไม่ใช่จะอยู่ได้ โดยอาศัยลัทธิ; เราจำเป็นต้องพึ่ง
สิ่งกุ้สิ่งที้ที่พยประเชินหน้าอยู่. เหตุการณ์ที้ได้เป็นไปแล้ว
ในวันนีทำให้ข้าพเจ้าแลเห็นความจำเป็นที้จะต้องลดความ
หลงของข้าพเจ้าในทางลัทธิ, และคำนึงถึงความเป็นจริง
และความเหมาะแก่สภาพของเราในเวลานี้. ฉนั้นข้าพเจ้า
อีกคนหนึ่งขอประกาศตนเป็นข้าสมเด็จพระเจ้าวิคตอร์, และ
จะใช้กำลังกายและกำลังความคิดของข้าพเจ้าเพื่อสนับสนุน
ในการให้สมเด็จพระเจ้าวิคตอร์ได้กลับขึ้นทรงราชย์อีกงได้.

(พวกสมาชิกทุกคนลุกขึ้นตะโกน "ฮโย!" กันเซง
แซ่. คัสสิโยจับมือกับเซโนเบียด้วยความพอใจอย่างจริง
จัง. ขณะนี้โทรศัพท์ก็ริงขึ้น. สมาชิกสงบเอาหลังทันที.)

เซโนเบีย. เลข!— ถูก. บะสิลียอน, เปิดประตู.

(บะสิลียอนไปเปิดประตู. วินเซ็นตีออกมาโดย
อาการกระหืดกระหอบ. บะสิลียอนปิดประตูแล้วกลอน.)

วินเซ็นตี. ไล้คัก! ไล้คัก!

คัสสิโย. อะไร, วินเซ็นตี? เล่าไปสิ.

วินเซ็นตี. อ้ายยิวอัยรีย! อ้ายเลวี! มันพาตำรวจไปที่ห้องที่ประชุมสภากรรมกร, จับเอาตัวคอริโยโลกักรรมกรไปได้อีกสามสี่คน. ฉันท้องนั่งอยู่ข้างประตูจึงหนีรอดมาได้. ได้ยินเลวีบอกว่ามันเป็นคนรับใช้ของพวกยิวเศรษฐี. มันคุยว่ารัฐบาลจะส่งทหารมาจับพวกเราที่นั่นด้วย. บางทีทหารจะมาถึงในไม่ช้า.

คัสสิโย. เลวีไม่ได้เคยมาที่นั่นเลย, มันจะบอกเจ้าหน้าที่อย่างไรถูก?

วินเซ็นตี. มันรู้จากเพื่อนของมันที่มาปลอมอยู่ในคณะเรา. อยู่ที่ไหน? อ้ายสัมมาร์โคอยู่ที่ไหน? (สมาชิกบางคนบอกให้.)

อ้อ! อ้ายนียบหาย! อ้ายจัญไร! ยิวระยำ! (ตรงไปที่สัมมาร์โคนั่งอยู่และเงื้อง่ามันขึ้น, แต่คนอื่น ๆ ห้ามไว้และชี้ให้คว้ามัคไว้แล้ว, วินเซ็นตีจึงลงมือลง.) มัคไว้แล้วคอกหรือ! ถ้างั้นแล้วไปเถอะ.

คัสสิโย. เราจะมีเวลาเลี้ยงไปเสียทีไหม?

วินเซ็นตี. ขอมองกุหน้อย. (ขึ้นยืนบนม้าและมองออกไปทางช่องหน้าต่างเล็กด้านหลัง. พวกสมาชิกลุกขึ้นและพูดกันเอะอะอลหม่านด้วยความตกใจ. วิกตอร์ไปยืนกลางและยกมือ

ห้ามพวกสมาชิกมิให้ ดิ้นเกินเหตุไป, พวกสมาชิกก็สงบลง
และทุกคนฟังคำพูด.) ไม่ทัน. แฉกทหารกำลังเค็มมานี้แล้ว.

วิกตอร์.

มีที่แห่งใดแห่งหนึ่งพอที่จะซ่อนได้ใช่ไหม? ถ้าพวกสหยา
เขาที่ซ่อนเสียได้ชั่วคราวแล้ว, ฉันกับมาร์ซีโยจะรีบอาสา
พุดจากภัยทหารให้เป็นที่เรียบร้อย.

คัสซีโย.

ที่ซ่อนมี.

วิกตอร์.

ถ้าฉันรีบเข้าไป, เร็ว ๆ เข้า.

คัสซีโย.

แต่ที่ท่านนายพันโทจะอยู่แต่ลำพัง—

วิกตอร์.

ไม่เป็นไรดอกน่า. อย่าชักช้า!

(คัสซีโยเอามืออกคโกลเปิด ประตูลับทางผนังด้านขวา,
และต้อนรับสมาชิกเข้าทางช่องนั้นจนหมด, เหลือแต่ตัว
เองกับบะลีเลียน, และสามมาร์ โคคงถูกมัดอยู่กับเก้าอี้.)

คัสซีโย.

บะลีเลียน, อย่างไรล่ะ?

บะลีเลียน.

ฉันจะอยู่กับนายทหารทั้งสองนี้. เข้าไปเถอะ.

(คัสซีโยเข้าโรงไปแล้ว ประตูลับปิดตามเดิม.)

วิกตอร์.

เอมิล, แกนี่เป็นเด็กที่สามารถเกินกว่าที่ฉันคาดหมาย,
จริง ๆ นะ. (จับมือกับบะลีเลียน.)

บะสีลียอน. ข้าพระบาท ยินดีมากที่ ตลอด พระเดชพระคุณ ได้ สัมพระราช
ประสงค์.

วิกตอร์. ดีมาก! สมควรที่เป็น เชื้อสกุลบะสีลียอน, ผู้มีเลือกเจ้า
นายอยู่ในตัว. แกเข้ามาอยู่ในที่ล่อแหลมมาก, เขาตัวรอด
ได้ก็นับว่าอัจฉริยะมากแล้ว.

มาร์ซิโย. ข้าพระบาทก็ได้ นึกชมเธอมานานแล้ว, ว่ามีสมองดีไม่แพ้
ผู้ใหญ่.

(เสียงเคาะคังที่ประตูหลัง.)

วิกตอร์. มาแล้ว. (ไปนั่งเก้าอี้ที่คัสสิโยนั่งอยู่เดิม.) มานั่งด้วย
กัน, ฟรานซิส. (มาร์ซิโยไปนั่งเก้าอี้ที่เซโนเบียนนั่งอยู่เดิม.)
เฮลละ. เรามาที่นี่ยกใจส่วนตัวของเรานะ.

(เสียงเคาะประตูอีก.)

วิกตอร์. เอมีล, ไปเปิดประตู.

(บะสีลียอนไปเปิดประตู. นายร้อยเอก มิลิติส
ออก. ช้างนอกประตูแลเห็นแถวทหาร. มิลิติสเคาะตรง
มาจนเห็นนายทหารที่นั่งอยู่ที่โต๊ะจึงหยุดและคำนับ.)

มาร์ซิโย. อ้อ! ขอโทษ, ซื่ออะไร?

มิลิติส. นายร้อยเอก มิลิติส ขอรับ.

มาร์ซีโย. มาธุระอะไร ?

มิลิติส. มาจับพวกขบถขอร็บบ.

มาร์ซีโย. ใครใช้ให้แกมา ?

มิลิติส. รับบคำสั่งจากกองพันขอร็บบ.

มาร์ซีโย. มีความเข้าใจผิดกันเสียแล้ว. ที่นี่ไม่มีพวกขบถ. ถ้ามีฉัน
ผู้เป็นนายทหารรักษาพระองค์และราชองครักษ์คงไม่มานั่ง
อยู่ที่นี่.

มิลิติส. ขอร็บบประทานโทษขอร็บบ, แต่ผมได้รับคำสั่ง—

มาร์ซีโย. ฉันขอกแกแล้วแกยังไม่เชื่ออีกหรือ ?

วิกตอร์. ปล่อยให้ฉันเถอะ, ฟรานซิส.—นี่แน่, นายร้อยเอก มิลิติส,
แกรู้จักฉันไหม ?

มิลิติส. (จ้องครุ่นหนึ่งแล้วตอบ.) ผมไม่สู้แน่ใจนักขอร็บบ.

(วิกตอร์ปลดหนวดออก. มิลิติสคลั่งครุ่น ๑, แล้ว

ยืนตรงและกระทำวันทียะหัดด์.)

วิกตอร์. จำได้ละสิ ?

มิลิติส. พระเจ้าข้า.

วิกตอร์. ฉันขอยอกให้แกทราบว่า ที่นี่ไม่ใช่ช่องขบถ, เพราะถ้า
เป็นช่องขบถฉันคงไม่เข้ามาอยู่ในนี้. เข้าใจไหม ? (มิลิติส
คำนับ.) กลับไปรายงานเถอะ, ว่ามาที่นี่แล้ว ไม่พบพวก

ขยด. แล้วก็อย่าไปพูดกันว่ามาพบนัหรือนายทหารอีกคน
หนึ่งนั, เพราะมีผู้ที่เป็นศัตรูต่อฉันคอยทำร้ายฉันอยู่. เจ้า
ใจใหม่ ?

มิลิติส.

ขอเคชะ. ข้าพระเจ้าขอพระราชทานกราบบังคมทูลครั้งนั,
จะนอกเหนือเหลือเกินไปประการใดพระราชอาณาไม่พินเกล้า
พินกระหม่อม. เมื่อข้าพระเจ้าได้ทราบโดยกระแสพระราช
ดำรัสว่ามีผู้เป็นศัตรูมุ่งร้ายต่อใต้ฝ่าละอองธุลีพระบาทเช่นนั,
ข้าพระเจ้าขอพระราชทานมอทยกายถวายชีวิต, ขอพระราช
ทานอยู่บ่อกันพระยุคลบาทจนสุดกำลังของข้าพระเจ้าและ
ทหารในบังคับบัญชาของข้าพระเจ้า.

วิคตอร์.

ก็แล้ว. ฉันขอใจ. (จับมือกับมิลิติส.) ขอให้ลงไปคอย
อยู่ข้างล่าง, บ่อกันอย่าให้ผู้ใดกรุกเข้ามาใต้เป็นอันขาด.
ถ้าฉันต้องการให้แกทำอะไรต่อไปจึงจะสั่งอีก. (มิลิติส
คำนับ.) อ้อ, เกือบลืมไป. อ้ายคนที่ถูกมัดอยู่นั้นเป็น
พวกของศัตรูฉัน. วานเอาลงไปคุมไว้ด้วย, อย่าให้
มันหนีได้.

(มิลิติสสั่งทหาร ๒ คนให้แก้สามมาร์โคจากเก้าอี้
และจับเอาเข้าโรงไปด้วย, แล้วบะสิลียอนบิคประตุ.
พอประตุหลังปีกเรียบร้อยแล้ว, ประตุขวากก็เปิด และ
คัสสิโยกับพรรคพวกออกมาหมด, และยืนหันหน้าไปหา

ที่นั่งของวิกตอร์, และมาร์ซีโยก็ลุกจากที่นั่งยื่นหันหน้า
เช่นนั้นด้วยแล้ว, คัสสิโยจึงก้าวหน้าออกมาหนึ่งก้าว,
ก้มหัวคำนับ, แล้วอ่าน.)

คัสสิโย.

ขอเดชะ ! ข้าพระเจ้าทั้งหลายขอพระราชทานมอภาย
ถวายชีวิตไว้ ใต้พระยุคลบาท, ขอพระราชทานอัญเชิญ
ทรงรับตำแหน่งเป็นเซสาร์จอมทัพและเอกอัครมหานายก
ทรงนำชาติคอโรเนียนขึ้นสู่ความเจริญยิ่ง โดยความมีชัย
ชำนะต่อทรชนผู้ทำให้ชาติเคือคร้ออัน. ขอพระองค์ผู้ทรงเป็น
เซสาร์ของข้าพระเจ้าทั้งหลายจงทรงนำข้าพระเจ้าทั้งหลาย
บำรายเสี้ยนหนามแผ่นดินให้สูญสิ้นไปโดยพลัน, เหมือน
ดวงพระสุริยันบำรายความมืดมิดอันอการแห่งโลกได้ โดย
พลันเมื่อยามอุทัยฉนั้นเถิด. ก้วยเกล้าก้วยกระหม่อม
ขอเดชะ.

(บัดนี้ทุกคนคุกเข่าซ้ายลง, ยกแขนขวาขึ้นไปตรง
หน้า, มือแบเอาฝ่ามือลง, ตามแบบชาวโรมโบราณถวาย
คำนับเซสาร์.)

ทุกคน.

(พร้อมกัน.) “อาเว เซสาร์ ! วิกตอร์ กัลลอร์โยสัส !
อาเว ! อาเว !”

ปีตมาน.

895.914
2 14 14

1875)
សព្វកាល, អរហន្តិមិត្ត
/ អរហន្តិមិត្ត.

